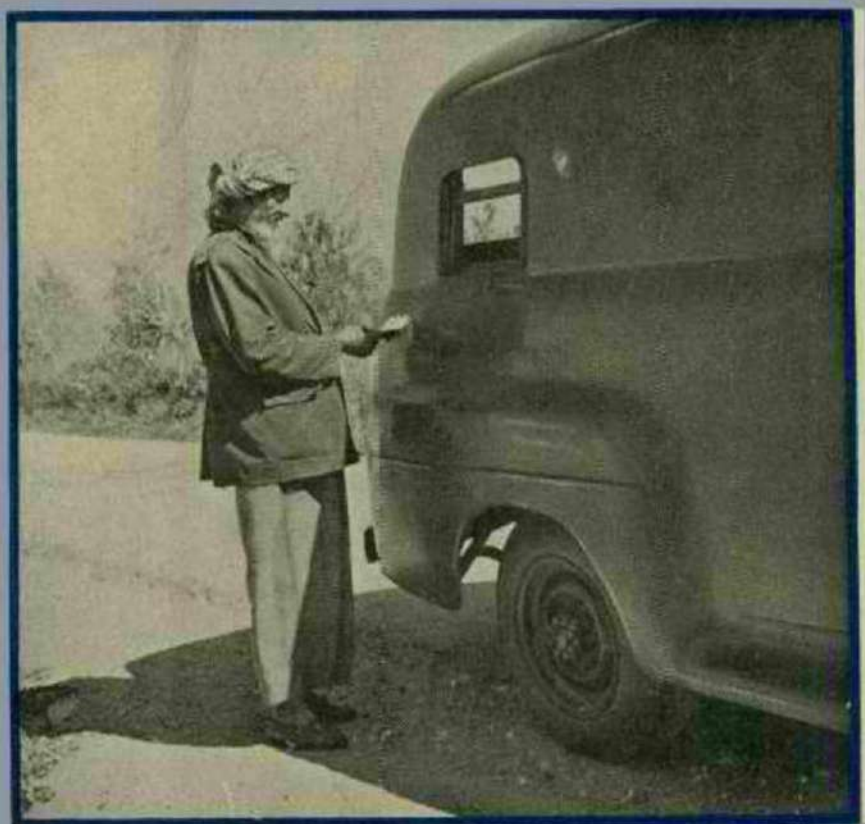

באר

ירחון אעצניי באר טאגרט טאפון ורציו

2-3

המחיר 100 פרי

אייר-סיון תשי"ב

בגלל האיחור שבהוצאת החוברת הראשונה הננו מוציאים בחודש זה חוברת כפולה. שאר החוברות תופענה בזמנן. גליון זה נשלח רק למנויים ואין המערכת יכולה להבטיח אספקת הגליונות הראשונים למאחרים בהעברת התחייבויותיהם.

התוכן

	על גלי הרדיו באספקלריה מדינית ובני
4	לאומית — א. רון
6	פקוד הדואר ותורת הבולאות — מ. חוקי
	איתור של פגמים במעטה העופרת של כבלי
8	טלפון — מ. יואלי
8	בית הספר המקצועי לסכנאי בזק — י.
8	פקטה
	ראשי פרקים בתיכנון רשת כבלים עירונית
9	ג. לביאון
	פכים קטנים — ש. ניסנבוים
14	76 שנה לטלפון — דוד מיוזץ
	הדואר במקורות — ר' שמואל
16	תולדות הדואר בארץ ישראל — ש. לבמן
	מסבים לקונגרס איגוד הדואר העולמי —
17	ש. חיים
18	הדואר בקאנאדה — צ. ברקוני
20	בחופי הים התיכון — ש. רוניק
20	הדואר בספרות — ש. אלראי
22	סקירת ספרים, מכתבים למערכת
23	מותיקי הדואר
	זוטות, הדואר צוחק

התמונה: דואר נע
צילום: ר. יונס

חברי המערכת:

ז. אלישיב, י. גליק, י. גרינוולד, מ. ירושלמי, א. ד. קולמן.

דאר

ירחון לעניני דאר, טלגרף, טלפון ורדיו

מאי 1952

שנה א' חוברת ב"ב

איריסטיון תשי"ב

בינורו של דוד

יום השנה לפטירתו של
דוד רמז ז"ל
שר התחבורה הראשון בישראל

— כנור היה תלוי למעלה ממטתו של דוד וכיון
שהגיע חצות לילה היתה מושבת רוח צפונית
וסנדרת בו והיה מנגן הכנור מאליו...
(ברכות נ')

— לא אבי ולא אבי אבי היו אנשי דאר, אך מכיון
שהגויים הקימו דאר משוכלל, מיבטחני שאף אנו
נצליח בכך כי קבלה בידי שמה שידעו הגויים
לעשות, יידעו אף היהודים לעשות ואף יותר מזה...
(מדברי דוד רמז ז"ל)

הרבה מיתרים היו בבינורו של דוד רמז ז"ל: עורך ה"קונטרס", ממוסדי ה"משרד
לעבודות צבוריות" (סולל בונה), המזכיר הכללי של ההסתדרות, ממוסדי "נחשון"
— החברה הימית של ההסתדרות לספנות ולדיג, נטל חלק פעיל ביסוד "ניר"
וברכישת "הסנה", עמד בראש הוועד הלאומי. בממשלה הזמנית הופקד כידו תיק
התחבורה והוא נשא באחריותו גם בממשלת ישראל שנבחרה על ידי הכנסת,
נמנה על חברי ועד הלשון והיה חבר לוועד הפועל הציוני. כששה חדשים לפני
מותו נתמנה שר החנוך והתרבות.

ובשתים הצטיין האיש רמז. כאמנתו במפעליו ובחברות לעובדים אתו. לא כל
המפעלים, בהם עבד רמז הצליחו, הרבה מהם כשלו ונפלו אך הוא האמין בהם
לסדרת הכל ומימרא היתה כפיו "שבע פעמים יפול ויקום וסוף הכבוד לבוא".
ביחס של כבוד התייחס אליו הידידים ואף היריבים. מעולם לא היה חכנו "חבר"
בה אמתי כמו כלפי רמז. ונאמנים דבריו של המנוח עצמו באחת המסיבות
של ותיקים:

"רבים החברים הרגילים לפנות לחברים השרים בתואר שר דוקא, התואר שר
הולך, בא והולך, ואילו החבר נשאר תמיד ואינו חדל להיות חבר". ש. נ.

ניבים ומונחים

מחידושו של דוד רמז ז"ל

אייראות	טפסי	מעגן	צות
אשרה	ימאות	מפגש	רכבון *
בוק	כביל	מפלג	רמזור
דחפור	כנס	ממשק *	רשוי
המראה	מונית	מרכות	שאלתא
השקת אניה	מלגה *	נועה *	שיט
ותק	מליאה	ניקוז	תחבורה
טיס	ממטר	עומסין *	תעבורה
טען *	מנעץ *	עומת *	תעסוקה

(1) מטען, (2) טיפנדיה, (3) במרכות הטלפונים, (4) אדמיניסטרציה, (5) טרמפסט, (6) לורי, (7) קואופרטיב, (8) אבטובוס.

על גלי הרדיו באספקלריה מדינית ובינלאומית

אליעזר רון

נים וחלק אינו מתאים אלא להתפשטות ישרת"קו, אשר בגלל כדוריות הארץ היא מוגבלת לתחום הראיה בלבד. וכדו לתוסף קושי על קשיינו, מצריכה בעצם כל העברה אלחוטית לא גל יחיד נומינלי, אלא צורך של גלים מסביב לנומינלי, דהיינו פס של הספקטרום הגלי, השונה ברחבו לפי סוג השירות (מורס, טלפרינטר, טלפון, שידור, טלוויזיה, דפס וכדו). זא. כל קרינת גל תופסת חלק מסוים מהספק סרום לפי טיב השירות. רבוי השירותים בחיפף לאומי ובינלאומי והרחבת פס הספקטרום שהשירות מצריך, גרמו תחילה צפיפות ואחר כך הפרעות הדדיות קשות בתחומים רבים של הקשר האלחוט הבינלאומי והלאומי כאחד. דבר זה בא להסביר מדוע יש לנהוג רציונליזציה בשימוש ספקטרום הגלים או לפי הטרמינולוגיה של ההווי שלנו — בקיצוב, קיצוב זה מתנה הסכמים בינלאומיים, מתנה משק גלים לאומי של מוסדות המדינה ומתנה חקר מדעי של התפשטות הגלים על מנת להגיע לידי ניצול מקסימאלי של האפשרויות הטכניות. מתן גל פירושו קביעת ציוד, טיבו ואיכותו. הבעיה היא, איפוא, בינלאומית, מדעית והנדסית בעת ובעונה אחת. הן משתלבות זו בזו ומשי לימות זו את זו. אופי בינלאומי זה ושאיפת כל מדינה להבטיח לעצמה את המספר הגדול ביותר של גלים בלתי מופרעים ע"י הסכמים בינלאומיים, מעלים בעיה זו לבעיה מדינית ממדרגה ראשונה.

הצד המדיני: הואיל ויש לנהוג קיצוב בשימוש הגלים בין המדינות (המדינות מיצגות את כלל התצורות מוס' דותיהן), הכרח הוא להגיע לידי הסדר בינלאומי מוסכם לחלוקת ספקטרום הגלים. למטרה זו נוסד האיגוד הבינ-

יש מדור אחד בדואר שידוע עליו מעט ולמעשים בלבד, והוא מדור הגלים. תפקידו להקציב גלים לכל שירותי הקשר האלחוט במדינה, פרטיים כמשלתיים, לצרכי קשר בגבולות המדינה ולצרכי קשר בינלאומי. ואלה הם הצד כנים: הדואר, תעופה אזרחית, משטרה, צבא, צי ואוויריה, ספנות אזרחית, שירותי השידור והטלוויזיה, חובבים, שירותי המטאורולוגיה, חברות פרטיות וצבוריות כגון חברת החשמל, חברת האשלג, חברת הנפט, חברות אוטובוסים, מוניות וכדו. ממדי השרות תים האלה שונים הם לפי גודל המדינה, מבנה ודרגת התפתחותה. הקצבת גלים תפקיד פשוט הוא לכאורה. ואילו עמדתו לרשותנו גלים "כיד המלך" — ולמעשה כך היה המצב לפני מלחמת העולם השנייה — לא היה כל קושי בדבר. אפשר היה להצטמצם ברישום מתן גל לצורך מסוים ובהודעה לאיגוד הבינלאומי לטלקומוניקציה שבאמצעותו ניתנת אינפורמציה מתאימה לצרכי הגלים בעולם. אולם עם ההתפתחות המהירה של קשרי הרדיו לענפיהם ולסוגיהם השונים אחרי מלחמת העולם השנייה, גברה התצורות ועלתה על האפשרויות. אין ברשותנו גלים במידה מספקת ולפיכך נבצר מאתנו לתת. הסיבה היא שהגלים אינם מכירים גבולות לאומיים בהתפשטותם ואינם מסתגלים לרצון שולחיהם. יתר על כן הגלים לשימוש ביום אינם טובים בלילה ולהיפך. זאת ועוד: תנאי התפשטות הגלים שונים הם בקיץ ובחורף ולא עוד אלא שתנאי הקיץ והחורף בעצמם תלויים בתקופת מחזור אחת עשרה שנות כתמי השמש. נוסף על כך יפה חלק מתגלים לשימוש למרחקים גדולים, חלק למרחקים בינו-

נה, למרות היעדר אמצעים להגשמת תכניתיהם. המה העמים "הבלתי מפותחים", להם דואגת אמנת האומות המאוחדות. לעומת זאת שולטות הארצות המפותחות באיחד בתוקף העובדות הנוצרות. וכאן נשאלה השאלה באיזו זכות אפשר או מותר למנוע מהן את השימוש בספקטרום. כשתן הן היוצרות את המדע הזה, הן הן המפתחות את הקשרים האלה, הן הן אשר צריכות להם, הן הן אשר ברשותם לכוון ציוד כזה, בשעה שהעמים הבלתי מפותחים כל זכותם היא מאוייהם וחלומותיהם לעתיד, בתור עם הושב בארצו. כהשקפה קיצונית בנידון זה כדאי להזכיר את השקפת הנציגות היהודית בכינוס מינבה הטוענת כי האיתר מעל לשטח המדינה צריך להיות חלק סובריני של כל אומה העומדת ברשות עצמה לא פחות מאשר אדמת האומה. אילו נתקבלה השקפה זו בחוק בינלאומי, משמעותה היתה ביטול האפשרויות לקשר ביני לאומי אלא בהסכמת כל המדינות שגל רצון מסוים עלול לעבור בשמיהן. הזכרתי תפיסה זו עם כל האבסורדיות שבה כי היא זורעת אור על רקע התביעות הלאומיות להקצבת גלים ועל שטח חדש להתמודדות כוחות פוליטיים עולמיים. כמוכן אין גם לשכוח את זכויות החברות הגדולות בשטחים בלתי מפותחים אלה ואת העובדה שהי אינטרסים של חברות אלה זהים עם השאיפות הלאומיות אך לא פעם הם בניגוד לאינטרסים של אומותיהן הן.

העצ המנני: העצ הטכני של הבעיה מעניין לא פחות מן העצ המדיני. כיון שהמעצמות הגדולות אינן שוללות את זכויות העמים הבלתי מפותחים (תהיה הסיבה לכך אשר תהיה), נעשה הכל כדי להרחיב את אפשרויות ניצול ספקטרום הגלים בדרכי המדע. גם כאן, כבמקרה ניצול האנרגיה האטומית, נטלו עליהן ממשלות הארצות האדוריות את העול הכספי לפיתוחה המדעי של בעיית הקשר האלחוט. נעשתה עבודה מפוארת. נוצר מדע חדש ונוצרה טכניקה חדשה לכפות על הגלים את רצון שילוחיהם. נחקרו מרחבי הרקיע ומרומו אשר שמו המודרני נקרא איונספירה. נחקר הקשר בין הקרינה האולטרהויוולטית של פעילות כתמי השמש לבין חוזרן גלי הרדיו משכבות האיונספירה השונות. הונח היסוד לחישוב גלים מטביים לכל שעות היממה בתקופות השנה השונות של מחזור אחת עשרה שנות כתמי השמש. המנהיגות בשדה מחקר זה היא ביד האמריקנים. לשבחם יאמר, כי חלק גדול של מחקריהם פורסם ברבים. על המחקר בבריטניה ידוע פחות ועל זה של הסובייטים לא כלום. כדי לתת מושג על ממדי מחקר האמריקנים, עלי להזכיר, כי הם מקיימים כשישים תחנות תצפית איונספיריות במקומות שונים על פני כדור הארץ. בד בבד עם המחקר האיונסופרי נעשה גם רישום מדעיסטטיסטי בהרבה ארצות על סוב הקשר האלחוט בגלים שונים ואיכותם. הפקת מטעם המדינות על הגלים מבחינה טכנית נעשה בתחנות מוניטור, תחנות אלו נותנות לאיגוד הבינלאומי ולמועצות התכנים של המדינות את האפשרות לבדוק אם תנאי הרשיונות נשמרים בקפדנות לשם הגשמת הרציונליזציה בשימוש ספקטרום הגלים.

לאומי לטלקומוניקציה אשר חברותיו מדינות בלבד, ההצטרפות לאיגוד זה, מינו נציגים ואישור הסכמים הם פעולות הנעשות בצורות דיפלומטיות. סתרון בעיות הקשר האלחוט הבינלאומי נעשה בכינוסים של האיגוד, בהם נקבעים עקרונות לחלוקת הגלים, מוקצבים גלים לשרותי המדינה, מחליטים על סטנדרדיוציה של תנאי ההעברות האלחוטיות, קובעים מונחים טכניים, מסדירים סטנדרדים למדידות ומתקנים תקנות בינלאומיות. באשר צעות האיגוד מוצאים לפועל ההסכמים הנכרתים בכינוסים. תוקתו הנוכחית ניתנה לאיגוד באסלנטיק מינו בשנת 1947, ומהווה כיום תורה שבכתב לכל ענייני הטל קומוניקציה העולמית. מושב האיגוד בנינבה.

עצם מהותו של האיגוד הוא כזה שהמצב הפוליטי הכללי מהווה גורם חשוב מאוד, ולפעמים מכריע, בכי נוסים וסתרון הבעיות הוא לא פעם תוצאה של תנאים — על אף טיבם הטכני — שהם בבואה נאמנה למצב הפוליטי. לדוגמה: בכינוס פלורנס-רפלו, 1950, לתכפי שידור גבוהים הים דרש הגוש הסובייטי מאת הכינוס להכיר בסין העממית כנציגתה היחידה של סין ושלילת זכות זו מסין הלאומית. מכיון שהכינוס, בהשפעת ארצות הברית, לא סיפק את רצונם, הם פרשו ממנו. הכינוס נתקיים אמנם גם בלעדיהם, אך על פי שעצם אפשרות הביצוע של החלטותיו בלי שיתוף פעולה מצד הגוש, הוטלה בספק. ובכל זאת נסגר הכינוס אחר כך בגלל מלחמת קוריאה, וילא תוצאות כלשהן, מפני שהמעצמות הגדולות לא יכלו להתחייב בתנאי מלחמה להסכם כלשהו שעלול היה להגביל את מספר גלי שידוריהן למספר של ימי שלום. הסיבה הפורמלית היתה כמוכן "חסר אפשרות להגיע לירי הסכם בתנאי הכינוס".

אין תימה, איפוא, כי ראשי הנציגויות של המעצמות הגדולות בכינוסים הם דיפלומטים מקצועיים. לא כן ראשי הנציגויות של מדינות בינוניות וקטנות, אשר היו מעדיפים בלב ונפש הסכם על רקע טכני טהור ולפי עקרונות "העצ והישר". אכן, מתאמתת העובדה כי מדיניות העיר לם נתונה לשבט ולחסד בידי המעצמות האדירות ויתר העמים הם כעין סטטיסטים על במת אירועים לא להם, ועם כל זה השפעתם לא בלתי ניכרת, בתוך המשברים המתרגשים, גם על הוכן האירועים וגם על הגשמתם. אך כל עוד מצב זה ימשך, ישארו אנשי המדע והמהנדסים נידונים לתפקיד "מומחים" ו"יועצים טכניים" בעצם תחום עבודתם הם.

מן הנאמר לעיל יוצא, שאילו עמדו לרשות העמים אפשרויות בלתי מוגבלות להקצבת גלים, כעת ובעתיד, לא היה צורך בהסכמים בינלאומיים מיוחדים (כמוכן בתנאי שכל הגורמים היו נשמרים מגרירת הפרעות ועל אחת כמה וכמה מגרירת הפרעות במתכון). דרכי ההתפתחות הטכנית היו אז מתנהלות לאיטן ובטבעיות בתאם לצרכי השעה של כל עם ועם. אולם צפיפות הספקטרום גורמת דאגה לעתיד לבוא בלב העמים, שכרע אין ידם משנת ציוד מספיק להגשמת שרותים לאומיים עצמאיים. עמים אלה רוצים להבטיח את חלקם בתוקף קיומם כמדי

המוסד העיקרי לקשרים בינלאומיים זה מכבר, הוקם מדור זה במסגרתו. מאז נתקבלה מדינתנו כחברה באיגוד הבינלאומי לטלקומוניקציה, דואג מדור זה לענייני המדינה בהיקף מדיני ובינלאומי. לתיאום עם יתר מוסדות הממ"ש ולהימוש התחייבויותינו הבינלאומיות, יסדנו את מועצת התכנים בה מיוצגים הצבא, המשטרה וכנציגי המוסדות האזרחיים, הדואר, במועצה זאת באים לדיון רוב ענייני האלחוט בארץ והשימוש בגלים ופיקוחם. מדור זה עורך בחינות לאלחוטאי ים ואוויר, ואלחוטאים חובבים, מתקן את התקנות הדרושות לרישוי תחנות אלחוט ומבצע את הרישוי האלחוט. המדור ייצג את הממשלה בכינוס הרדיו לתכפי שידור גבוהים בפלורנס-רפלו ובכינוס גניי בה לשרותים בינלאומיים, ים ואוויר, עוד רבה הדרך לפנינו עד אשר תושלם מסגרת עבודתו של המדור עם הקמת תחנת פיקוח גלית ותחנה אינטגרלית שתאפשרנה פעולה סדירה בשטחי המחקר האינטגרלי והפיקוח על איכות הקרינות ודיקנותן.

הצד האדמיניסטרטיבי: השימוש בגלים נעשה על ידי רישוי. הוצאת רישיונות פירושו לא רק מתן רשות והקצבת גלים למוסדות המדינה ולשרותיהם, אלא התנאות טכניים לתחנותיהם ותנאים אדמיניסטרטיביים לגי הול עסקיהם. בראש תנאים אלה נמצא התנאי-בליינבור לא לגרום הפרעות לשרותים אחרים במדינה ומחוצה לה. הרשיון מתנה את טיב הציוד ואיכותו. הרשיון מתנה שרק אלחוטאים מוסמכים יועסקו במפעל. על כן דואגת כל אדמיניסטרציה שהאלחוטאים יעברו בחינה מתאימה אשר תערוב לשרות סדיר ויעיל ובמקרה של אלחוטאיים ואויר גם לבטחון חיים בלב ים וברחבי האוויר. כן דואגת כל אדמיניסטרציה ליצירת בסיס חוקי לפעולותיה ולתיאום הפעולות של שרותי המדינה בכל שדה הקשר האלחוט.

בכלל מדינה ומדינה, יש גם במדינתנו מדור המספל בענייני גלים ובכל הכרוך בהם. מדור זה לא היה קיים בימי המנדט. יצרנוהו מן המסד, מכיון שהדואר הוא

פקיד הדואר ותורת הבולאות

משה חוקי

תמונה 1

אין פקיד אשנב שלא נתבקש בשעת לחץ העבודה הגדול ביותר בקשה כלשהי, כגון: "תן לי 2 בולים מכל מיני הבולים שלך עם 'זנב' ועם כל 'הקשקשים' מסביב". קל להבין לרגש הפקיד ומחשבותיו כלפי העבודה הנוספת של 5 או אפילו 10 דקות כשתור של שני תריסרים איש לפניו, וכלפי האיש בעל הדרושות המשובות שהוא בולאי והבולים מיועדים לאוסף שלו או אולי לאוסף ילדו. לכאורה דרוש זמן רב יותר (פי עשר או פי עשרים) כדי למלא את דרישותיו של הבולאי מן הזמן הדרוש לשירותו של הקונה הרגיל. ברם, רק לכאורה. למעשה, הבולאי הוא הקונה הטוב ביותר של הדואר. עם קבלת בוליו הוא הולך הביתה, מדביק את האוצר החדש לאלבום והדבר נגמר לשביעות רצונם של כל הצדדים. לא כן הדבר עם הקונה ה"רגיל". אין הוא מדביק את הבולים בתוך אלבום, אלא על מכתביו ואז מתחיל מעגל הקסמים הידוע: המכתב עובר בדואר לבקורת ולהחתמה, משם למיון ומיד ליד עד שסוף סוף הוא בא לידי המוען. כל חלק מעבודה ממור שכת זו דורש זמן ועולה כסף, אם המשלוח מיועד לחו"ל, נוספת לפעילה גם הוצאת מטבע זר.

אנשי הדואר העוסקים בכך הכירו את הבולאי כקונה טוב.

אין זה סוד שגם בארצנו משמשים האספנים מקור להכנסות ניכרות וכי מכירת בולינו בכל ארצות תבל מכניסה מטבע זר ויקר לקופת הדואר והאוצר.

אם כך — איך יכול פקיד הדואר לעזור לבולאי ובעקיפין למדינה? התשובה אינה קלה ביותר מפני שהבולאות תורה מסובכת היא ואין זה קל להבין את בקשות האס-

דומות, נותנת הנהלת הדואר הוראות מפורטות מראש ויש להתנהג בהתאם להן.
במקרה שקונה הבול מעונין לקבל בולים מיוחדים או מוחתמים או אם הוא דורש דברים שאינם ניתנים לביצוע — ישנה תמיד האפשרות להפנותו לשירות הבולאי* המסוגל למלא את בקשות הבולאים. יש מקרים ששולח המכתב דורש את החזרתו מיד אחרי החתמת הבולים: גם דבר זה אינו עולה בד בבד עם התקנות הקיימות וברוך כלל זהו רק אמצעי למניעת האיסור של החתמת המבוקשת.
הרבה דברנו על האיסורים, אולם ישנם בודאי גם הרבה

פנים לסוגיהן ועוד יותר קשה למלא את מבוקשם. קח למשל גליון שלם של בולי דואר, באחת הפניות (בדרך כלל בצד ימין מלמעלה) נמצא בשוליים מספר בתוך עיגול, על ידו סמל הדואר (גם הוא בעיגול) ומספר בן 5 או 6 ספרות מודפס בשחור. שם המספר בעיגול, "מספר הלוח" וכינוי המספר השחור, "מספר הגליון". הצמדה (בלוק בלועזית) של ארבעת הבולים בפניה יחד עם השוליים הסמוכים מהווה את החלק המבוקש ביותר ע"י הבולאים. חלק חשוב אחר בעיני האספים הוא הבול התחתון עם "התלוש המקושט" הנמצא תחתיו. המונח שנקבע לתלוש זה הוא — שובל (רבים — שבלים).

תמונה 2

דברים, בהם יכול פקיד האשכול לעזור לאספן בחובכותו. ראשית, יש לדאוג תמיד לכך שהבולים הנמכרים לאספנים יהיו במצב מושלם. יש לשים לב לנקיון הניקוב ושלימותו. כן יש לנהוג באדיבות מרובה בהחתמת בשלוחיהם של הבולאים. כלל זה דורש ניקוי יומיומי של החותמות באמצעות מברשת הנפט; אולם זה בלבד אינו מספיק, יש לדאוג לכך שהחותמת תהיה ברורה ובמקומה הנכון. (עיין תמונה מס' 2) תמיד יש להחזים באופן כזה שלבול אחד לא תהינה 2 חותמות או יותר וטוב יהיה אם תהי תחת תוטבע ברובה על גיר המעטפה ולא על הבול. דבר זה יאפשר את פענוח החותמת ללא קושי. איסור מוחלט חל על החתמה שלא בזמנה: "עבר זמנו בטל קרבנו". חותמת דואר היא מיסמך רשמי ויש שצנשים זוכו או חויבו בדיון על סמך חותמת דואר על המכתב. שמירת כללים אלה תשפיע השפעה ניכרת על שיפור היחסים בין פקיד האשכול והאספים ותהיה אחד הגורמים להתרבות הבולאות בקרב האוכלוסייה, דבר הרצוי לא רק מבחינה מספית אלא גם מבחינה תרבותית וחינוכית כאחת.

ערכם של הבולים המיוחדים נובע בעיקר מכך שמספר בולים אלה קטן הוא בהשוואה לבולים "רגילים" ואף כל אפשרות להמציא לכל קונה בולים אלה. לכן, לשם מניעת הרושם של "פוטקציה" אסור לפקיד הדואר באופן מוחלט למכור בולים לא לפי סדרם. כל גליון יש להתחיל מהפניה התחתונה למטה (עיין תמונה 1). כן אסור להתחיל בקריעת גליון של בול מסוים לפני גמירת הגליון שלפניו ואין להיענות לדרישת הקהל לבול מסוים מהגליון.
לפני שהבול מגיע לדואר הוא עובר מספר בקורות בבית הדפוס ובמחלקת המיון של המדפים הממשלתי. למרות זאת ישנם מקרים שבולים פגומים מגיעים עד לאשכול. למשל, בולים מחוסרי ניקוב או בעלי ניקוב חלקי בלבד, בולים בעלי שגיאות דפוס בולטות וכדומה. כולים אלה יש להחזיר דרך הנהלת הדואר המקומית לספק. בולים כאלה המגיעים לקהל גורמים נזק גדול יותר מן הנראה במבט ראשון. התועלת לקונה היא ממוקפת. ואילו הנזק למדינה גדול וברור. לעתים דורשים הבולאים להחזים את הבולים אשר קנו ממך. החתמה מעין זו הנקראת "החתמה מבוקשת" (Cancellation to order) כותרת בכמה מדינות; בארצנו אסורה היא מסיבות מוצדקות, אולם יש יוצאים מכלל זה. ביום הופעת בול חדש או הזדמנויות

* הכתובת: הקריה, ת.ד. 37, חדר הסכירה רח' פינקסר 2, תל-אביב.

איתור של פגמים במעטה העופרת של כבלי טלפון

מ. יואלי

התנגדות העגיבה של הווג מאפשרת את קביעת מקומו של המדלחץ המופעל. משודר שנתחזה פגם בקטע מסוים של הכבל ובדיקת הקרקע בקטע זה אינה מגלה את מקום הפגם המדויק, חוזרים ומזרימים בו לתוך קטע הכבל הפגום ומודדים את הלחץ במקומות שונים לאורך הקטע הפגום. על פי מדידות אלו נקבעת העקומה המראה את הלחות של הלחץ במרחק והמאפשרת על ידי אקסטרא-פולציה את קביעת מקום הפגם המדויק.

שיטה אחרת לגילוי מקום הפגם המדויק בקטע של כבל הידוע כפגום הונתנה על ידי הנהלת הטלפון הדנית. פרטי השיטה נתפרסמו במסמך ועדת הבקו הבינלאומית C.C.I.F., 1950-1951 — 2ème C.E. — Document No. 8.

השיטה הדנית משתמשת בגז רדיו אקטיבי (ניסון) המזורם לתוך הקטע הפגום. באמצעות מכשיר מתאים (מונה של גיגר מילר) מגלים את מקום הפגם בו יוצא הגז הרדיו אקטיבי את הכבל ועולה על פני הקרקע.

ברבעון הצרפתי Cables et Transmission (אוקט 1950—ינואר 1951) פורסמו פרטים טעניים על שיטה לגילוי פגמים במעטה העופרת של כבלי טלפון ביני-עירוניים רבי מוליכים. גילוי בעתו של פגמים במעטה העופרת מאפשר בדרך כלל את תיקונם לפני שיוסר הקשר כתוצאה מפגמים אלה.

לפי שיטה זו שהופעלה בהצלחה לגבי הכבל הבינעירוני הקואקסלי (Coaxial) ליון—ניס, מזרימים לתוך הכבל גז מתאים, הנשמר בו בלחץ מסוים. מדלחצים (מגמטרים) מותקנים במרחקים קבועים (6000 רגל) לאורך הכבל. כשנפגם מעטה העופרת יוצא הגז את הכבל במקום הפגם, והלחץ בקטע זה של הכבל יורד בהדרגה. בשעה שלחץ הגז המופעל על המדלחץ הקרוב ביותר למקום הפגם יורד מתחת למינימום מסוים סוגר המדלחץ מנע (קונטקט) חשמלי המורכב כתוכו והמחובר בטקביל אל אחד הווגות של הכבל. הקצר החשמלי הנוצר על ידי כך בוווג זה של הכבל מפעיל את מיתקן האזעקה בלשכת הפיקוח. קביעת

בית הספר המקצועי לטכנאי בזק

י. פקטה

בטלפון, טלגרף, מכשירים לתדירות גבוהה ואלחוט, הן באופן תיאורטי, הן במעבדה והן למעשה, ככל שנת לימודים יעברו 8 שבועות במחלקות הטכניות השונות של הדואר לשם הכישרון נסיון. הנהלת הדואר מספקת לתלמידים ספי-רים וכל צרכי הלימוד. בתום לימודיהם, בדרך כלל אחרי השירות הצבאי, יצטרפו התלמידים לחבר עובדי הדואר.

הטכניות בית הספר עובדו לפי מתכונת בתי הספר המער-לים ביותר מסוג זה בארצות אירופה ואנו מלאים תקווה כי הניכיון יצליחו להגיע לרמה גבוהה הן בלימודים והן בהכשרה מעשית.

בתכנית משרד התחבורה והנהלת הדואר להקים בנין מיוחד עבור בית הספר וגם פנימיה לתלמידים הבאים מחוץ לירושלים.

בית הספר ישמש בעתיד גם מרכז להשתלמות עובדי התנדסה, על ידי אירגון קורסים, הוצאת חוברות הדרכה וכדומה.

ציבור עובדי הדואר יקדם, בודאי, בברכה צעד חשוב זה להכשרת כוחות מקצועיים ואולי יתעורר גם הוא בעצמו להרחבת ידיעותיו והעמקתן.

יצוין כי שר התחבורה הראשון במדינת ישראל, דוד רמז ז"ל, השקיע בשעתו מחשבה רבה ומאמצים בהקמת המוסד.

בראשית חודש נובמבר 1951 נפתח בירושלים בית ספר מקצועי חדש — בית הספר המקצועי לטכנאי בזק — ויש בבית ספר זה חודש סכמה בחינות. זהו המוסד הראשון, ביחד עם בית הספר המקצועי של הרכבת, שהוקם על ידי משרד התחבורה, הראשון במקצועות טכניים המוחזק על ידי המדינה והראשון בארץ הקשור למפעל גדול. קיימים בארץ כמה וכמה בתי ספר מקצועיים — אבל אף אחד מהם אינו מסוגל למפעל גדול ומסועף כמפעל הדואר. וראי שונות זו מחייבת.

לכית הספר, הנמצא כעת באופן ארעי ע"י בניי התנדסה במחוז ירושלים בבקעה העליונה, נתקבלו 16 תלמיד גומרי בתי ספר עממיים, רובם בני ירושלים, אך ביניהם גם עולים חדשים, ואחדים אשר הוריהם מתגוררים מחוץ לירושלים. המועמדים עברו בדיקות פסיכוכימיות ונבחרו אלה, אשר סבוייהם להצלחה גראים כגדולים ביותר.

התלמידים ילמדו בבית הספר 4 שנים, יקבלו השכלה כללית, ילמדו עברית, אנגלית, היסטוריה, גיאוגרפיה ועוד מקצועות כלליים אחרים, כן ילמדו מתמטיקה, פיסיקה, כימיה, מקצועות טכניים כלליים כמו טכנולוגיה, תורת החומרים ושרטוט. בשנתיים הראשונות יעבדו התלמידים בבית מלאכה למכניקה של בית הספר, בכלייד ובמכונות. שתי השנים האחרונות מוקדשות ללימודים טכניים מיוחדים

ראשי פרקים בתיכנון רשת כבלים עירונית

גד לביאון

תפקידה לספק גם את הדרישות הקיימות וגם את הדרישות לעתיד בהתאם להתפתחות הן גדולות הרבה מן הנד" את לעין בלתי מנוסה. דבר זה מטיל על המתכנן אחריות גדולה באמיתות הערכותיו ואומדניו. טעות בהערכה על" לה לגרום הפסדים כספיים ולהפריע את ההתפתחות השירות: מחקן שנועד לאזור מסוים אינו נכנס לשימוש משום שהתפתחות האזור היתה שונה מזו של הערכת המתכנן ומצד שני יתכן ואזור שלא הוערך כאזור מתפתח ידרשו בו מיתקנים שונים שלא נראו דרושים שם מראש. מתכנן הרשת חייב על כן בראש וראשונה ללמוד ולדעת באופן יסודי את פרטי האזורים הנדונים, את כל תכניות הפיתוח הנמצאות בשלב הכנה, ולקחת בחשבון את גורם הזמן בביצוע. כל הונחה בנקודה זו עלולה לגרום במשך הזמן מעצור חמור במתן השירותים הנדרשים, ובהכנסות השירותים לביטוי ההשקעות והוצאות ההחזקה והבדק. לכן, ככל שתרכב עבודתו וטיפולו של המתכנן בהשגת הודיעות הנחוצות ובעיבודן הזהיר כן תמטנה ההוצאות בבינוי הרשת וכן תגדל יעילות הרשת בסופו של דבר.

דרכי התיכנון:

שוב עלינו להדגיש כי בינוי רשת כבלים עירונית כרוכה בהוצאות השקעה עצומות, בחמרים, עבודה, הובלה, ת" קוני כבישים ומדרכות וכמוכן בקשי ביצוע, כגון: הפ" סקת התנועה בזמן העבודה בכבישים ובמדרכות, הפרעות בגישת אנשים לבתיהם, נזקים לצינורות ביו, צינורות מים ונטיעות, פגיעה מסוכנת בכבלי חשמל ואפשרות של נזקים לגדרות פרטיות. מתפקידו של מתכנן הרשת על כן — אחרי קבלו את קרי הכביש, המדרכה, וקרי הבנין מידי הרשות המוסמכת — לערוך סקר ראשוני לבדיקת השטח תוך סיור קפדני ורישום כל הנתונים הקשורים בביצוע העבודה, כגון: א) תקלות בדרך העבודה (צינורות מים וביוב, עצים, כבלי חשמל, עמודי חשמל, גגות בית בשטח המדרכה לעתיד, ושהרשות העירונית טרם הפקיעה אותה); ב) המצב הסופוגרפי לאורך הקו (עליות ומורדות, הערכה בקירוב של הצורך בהסרת אדמה מיותרת או בתר" ספת אדמה ליישור קו הרשת עם גובה הכביש והמדרכה לעתיד, כי לא אחת נפסלו תכניות שלמות מפאת ההוצאות המרובות הנגרמות ביישור השטח); ג) סוגי האדמה: נוחה, קשה, סלעית, בורכר, בצה (הרשת תשאר מחתת למים בחדשי החורף ללא יכולת גישה); ד) הגישה עם ההס" תעפיות לבתים, מקומות מחאימים לבריכות ראשיות ועדיות (כביש או במדרכה, הבדל בצורת הבנין).

ה) אזורי מסחר, מעונות, מפעלים, מוסדות. עם גמר הסקר בשטח יש לבדוק ולסקור את הסביבה לדרכים אלטרנטיביות לפני הנקודות דלעיל. אחר הסקר בשטח נעשית עבודת הסיכום הכוללת בדיקה כספית, חישוב חמרים, עבודה, והובלה לפי המחירים המקובלים;

עבודת התיכנון לבינוי רשת עירונית של כבלי-סלפון, כרוכה בבעיות מסובכות ביותר שכל רשות בונה ומסיפקת שירות טלפון כללי חייבת לפתור. ככל שהרשת גדלה ומתפתחת כן הולכים וגדלים קשיי התיכנון. הבעיות הן רבות כשהרשות המספקת את השירות היא חברה או משק פרטי, והתיכנון נעשה תוך חישובי השקעות מול הכנסות ורווחים מול שירותים. הקו המתווה את החישובים הוא היחס בין רווחים והשקעות במודד הזמן. הבעיות הרבינה ותגלנה כשהרשות המוסמכת לספק את השירותים היא ציבורית (המדינה, או עיריה) והתיכנון נעשה על יסודות של חישוב משולש, היינו: — שירות כלל אורחי — שירות ציבורי (בטחון, משק, וצרכי ציבור) — שירות הנשוא את עצמו. הקו המתווה את החישובים הוא אזי מצד אחד, השוויץ הכלל אורחי בטובת ההנאה מן השירות, ומצד שני צרכי משק המדינה (במדינתנו עדיפות ציבורית, בטחונות, חלוצית ומשקית) ומול שני היסודות האלה קיים הצד השלישי: ההכנסות מהשירותים על יסודות צודקים ומשקיים כאחד. גישה זו מחייבת את המתכנן לראות את פני הדברים מראש במידה כזאת, שהשירותים לא יתרוספו בסופו של דבר כתוצאה מגישתו המשקית או הציבורית גרידא של מניח היסודות בבינוי הרשת.

מטרת התיכנון:

המטרות שהתיכנון שואף להגיע אליהן הן:

א) הכנת רשת כבלים מסועפת שתספק את כל הדרישות הקיימות וטלפונים וכל הדרישות האפשריות בעתיד לפי הערכת ההתפתחות וההרחבה של האזור. בארצות מספר תחומי מעריך המתכנן את הדרישות לפי חמש תקופות (הן: 1) הדרישות הקיימות בעת התיכנון. 2) אחרי חמש שנים. 3) אחרי 10 שנים. 4) אחרי 15 שנה. 5) אחרי 20 שנה. כל הערכה לתקופה יותר ממושכת תהיה ממוקפת ביותר.

ב) קביעת הכיוון של הנחת הצינורות, קיבולת הצינורות (מספר הקנים), מספר הכבלים, גודלם, סוגם, עובי החיילים, כבלי הסתעפות תת-קרקעיים ועיליים.

ג) קביעת אלטרנטיבות שונות לכיוון הקו, לביצוע העבודה וחישובי ההוצאות וקשיי הביצוע בכל אלטרנטיבה.

ד) קביעת עדיפות הביצוע לחלקים מהתכנית על החלקים האחרים לפי הצורך באזורים השונים.

ה) הכנת תכניות לביצוע העבודה וחישובים כספיים בכלל זה (אומדן ההוצאות בהשקעות יסוד, החזקה, ובדק, פירוט סכמי, תרשימי השטח, סוגי הבריכות, הצינורות בין הכבלים, החיבורים במסגרות ראשיות ובתיבות ההס" תעפות, רשימת החמרים, האורך בחמרים של הכבלים בכל תוף, ההוצאות הכרוכות בבינוי רשת עירונית שמי

מפה שלישית מפה ב' (הצעת התכנית האזורית) בקנה מידה מסכם מראש עם הרשות המתאימה (עיריה או מ.ע.צ.) ומסמן בה את כוון הרשת, גודל הצינורות, מקומם המדויק בשטח ובצומק, מדרגה, כביש, הצטלבות מקום הבריכות וגודלן (אין צורך להראות את פרטי הכבלים). מפה זו מוגשת לאישור העיריה בחמישה העתקים (מחלקת הדרכים, המים, הביוב, הנסיעות, הפיתוח), העתק אחד לחברת החשמל, העתק למשרה (מחלקת התנועה) העתק למועצת עבודות צבוריות, ועם קבלת האישורים מהרשויות הנ"ל נחשבת התכנית כמאושרת פרט להערות של קבלתו נחשבת התכנית כמסוכמת וכל שינוי בה ע"י איזה גוף שהוא מבוצע על חשבון המבקש (העיריה או כל גוף אחר) וחשבון זה מגיע לפעמים קרובות לסכומים ניכרים. במקרים ידועים הגיעו עד 10,000 לירות, אשר שולמו ע"י הרשות שדרשה את השינויים לאחר האישור. כל המפות, הרשימות, התרשימים והסקרים דינם כדון תעודות רשמיות, והם נשמרים בתוך מיוחד (תיק תכנון פיתוח מספר ...) יחד עם האישורים.

נחתת כבל בינעירוני תל-אביב—פתח תקוה

לפי התוצאות נקבע כיוון הרשת תוך התייעצות אישית נוספת עם גורמי העיריה, מחלקת עבודות צבוריות ובמקרה הצורך עם הנחת הרכבת, רשויות הביוב, החשמל, המים והנסיעות ועם הגופים הכלכליים האחרים העוסקים בשטח זה (חברות שיכון, פיתוח).

באותו זמן ויחד עם הטיפול בסקר וקביעת כיוון הרשת נעשית עבודת הכנה בלשכה הטכנית לפי התהליך הבא:

- (א) הכנת רשימה מפורטת של כל הטלפונים הקיימים.
- (ב) הכנת רשימה מפורטת של כל מבקשי הטלפונים בשטח הנידון עם כתובותיהם המלאות.
- (ג) הכנת מפת השטח (מפה א') בקנה מידה מתאים לצפיפות הבקשות בשטח *.

(ד) סימון מיוחד במפה לפי הפרטים דלהלן: (1) טלפונים קיימים. (2) קווים שונים קיימים (שלוחות חיצוניות, קו צלול, קו כוח, קוים פרטיים, אספקת מים, משמר אורח, משרה, מפעלים צבוריים, וכו'). מפה זו נקבעת כמפה א' (המצב הקיים בשטח הנידון).

(ה) הכנת מפה שניה (מפה ב') באותו גודל וחלוקתה לגושים (גושי צפיפות הטלפונים) ורישום משבצת בכל גוש, ובתוך המשבצת יש לסמן את הפרטים הבאים במספרים: (1) מספר הקווים הקיימים בגוש. (2) בקשות קיימות. (3) הקווים שידרשו תוך 5 שנים. (4) תוך 10 שנים. (5) תוך 15 שנה. (6) תוך 20 שנה.

משבצות אלה תתווגנה בסופו של דבר את נקודות ההסתעפות מהכבל הראשי ולפי המספרים שבמשבצות ייקבע מספר הקווים שיחוברו אל כל תיבת הסתעפות. מפה זו נקבעת כמפה ב' (סקר הפיתוח).

1. הכנת רשימות בטפסי פיתוח (סקר ההתפתחות) לפי מספר המשבצות והגושים עם מספרי הקווים לפי תקופות ההתפתחות שסומנו במשבצות סקר הפיתוח.

עם הכנת המפות, הסימונים, המשבצות והרשימות הנ"ל, ועם סיום תוצאות סקר השטח אפשר להסיק את המסקנות הטיפיות על כיוון הרשת, גודל הצינורות, (מספר הקנים בכל צינור) גודל הכבלים הראשיים והמסתעפים וסוגם, מקומות הבריכות וסוגם, סדר החיבורים הראשיים והמסתעפים, מספר הקווים בכל תיבת הסתעפות, ועדיפות הביצוע באזורים לפי קצב ההתפתחות, אורך הכבלים בכל תוף בהזמנה ליצרנים (נקודה רבת חשיבות בחסכון בכבלים). מסקנות אלו מהוות את תכנית הפיתוח באזור הנידון.

עם השלמת תכנית הפיתוח ממינה הלשכה הטכנית

* דוגמות של הרשימות, המפות וכו' יצורפו בסוף ראשי פרקים אלה.

זוטות

בד בבד עם התפתחות הטלוויזיה ממשיך הציבור האמריקני להשתמש גם ברדיו. ברוב הכתים נמצאים שני המכשירים גם יחד, ובמשך השנה החולפת מכרו באמריקה כ-12 מיליון מקלטי רדיו חדשים.

הליקופטר בשרות הדואר. לפני זמן קצר נחנך בבלגיה ההליקופטר הראשון, בשרות הדואר; המכונה מסוגלת לשאת מטען של 250 ק"ג של שקי דואר, והוא מקיף בניסעה אחת ביממה את עריה הגדולות של בלגיה (אוניון פוסטל)

אונסקו (Unesco). ה"אונסקו" פנה לכל המדינות החברות באו"ם לקבל את המלצתו של האיגוד העולמי של הדואר; שלמה יוכל כל חותם על עתונות מחוץ לארץ לשלם את התמורה במטבע מדינתו. העברת הכספים למדינות הכלל לפי ההצעה בהסדרים כספיים הרגילים שבין דואר של כל ארץ וארץ. שש ארצות מערב אירופיות הגיבו על קריאה זו בחיוב. לפנייה אחרת של "אונסקו" והפעם לצמצום דמי המשלוח על דברי דפוס, ובכללם ספר רוב הראו 36 ארצות את נכונותם לקבל עקרונות את ההצעה. (אוניון פוסטל)

קריאות עזרה של אניות שבלב הים. רשת של תחנות מיוחדות בכל חלקי העולם קולטות קריאות עזרה מאניות שבלב הים, בכל שעות היום והלילה לפי הסכם בינלאומי. ברנצ'ים 15-18 ו-45-48 בכל שעה מפסיקים את שידוריהם של כל השירותים המשתמשים ב-500 ק"ה לקשר טלגרפי 2182 ק"ה לקשרי טלפון (בשכיל סירות דיג ואניות המצוידות במיתקני שירות טלפוני) על מנת לאפשר לקריאות עזרה חלשות להישמע בלי הפרעות. עם קליטת קריאת עזרה נפסקים כל השידורים באותה הגל כדי לפנות את התקף לקשר תקין עם כלי השיט הנמצא במצוקה.

העזרה מוגשת בכל האמצעים הטכניים, כגון: אווירן, הליקופטר וכד'. התחנות הבריטיות הגיבו במשך השנה החולפת על 295 קריאות ש-219 מהן היו קריאות עזרה רפואיות מידית.

"מנהל חברת טלפונים אינטרנציונל" קיבל מכתב מאחד מפקידיו ובו המחאה על כך 2 ל"ש 10 שילונג, ובצירוף פתק "בעד הזמן שבטלחי החודש". אכן פקיד בעל נפש".

שרות חדשות ב"רגע האחרון". בשחייצריה הכניסו לשר משרד רדיו-טלפון המותקנים על כלי רכב והמאפיין שרים מסירת חדשות לעתונות ממקום המאורע ובאמצעות האולפנים לקהל השומעים.

הטלפון בחבש. למרכז הטלפוני של אדיס-אביבה בירת חבש קשורים 1600 מנויים. (120.000 תושב) מחוץ לבירה קיימים 450 טלפונים, קשורים למרכזות יד, לשרות 14 מיליון תושבים המפוזרים בשטח 1,240,400 ק"מ. אכן מובנת פגית ארץ זו לכל המדינות החברות באו"ם על מנת לבקש אנשי מקצוע היכולים לעזור בהקמת קשרי הבוק בחבש.

כבל תת-קרקעי בן 400 זוגות הוקם בין העיר פדוקה (מרכז העשיית אטום בארצות-הברית) ובין העיר מיסורי-סיטי. הכבל עובר בדרכו את הנהר מיסיסיפי ואוהיו על קרקעיתם.

סטטיסטיקה בקוים כלליים. מספר הטלפונים לכל 100 תושבים:

אמריקה	27.1	ושינגטון	58.8
בריטניה	10.7	לונדון	25.0
ישראל	2.2	תל אביב יפו	8.5
ב-21 ארצות פחות			
מ"ו	0.1	קריצ' (פקיסטן)	0.6

משרד מלויז'י מילטל: לאחר הפרסום הרב שזכו לו מכשירי האלחוט "חוקר-טוקי" "Walkie-Talkie" מיצרת כעת חברת הרדיו האמריקאית ר.ק.א. גם "חוקר-סיק" "Walkie-Seekie". המנגנון, המורכב משני חלקים, דהיינו משרד במשקל 24 ק"ג, קשור על גב, ומצלמה במשקל של 4 ק"ג, ניתן לטיפולו של איש אחד בלבד. (פרנס אילוסטרציון)

התפתחות תעשיית האלקטרוניקה באמריקה. לפי דברי נשיא חברת ר.ק.א., בחודש מאי 1952 הגיע מספר מקלטי הטלוויזיה באמריקה ל-18 מיליון, והקהל יכול ליהנות משידורים הבאים ממרחק של 2000 ק"מ דהיינו מהשידור המתפשט בין החוף המערבי והמזרחי של אמריקה. כעת נמצאים בארץ זו כ-40 בתי קולנוע המסריטים תכנית טלוויזיה.

על טהרת הלשון

הללו... תנו לי את הטרנק סטטיקלר. מי על הקו? את רוצה את צפת? רדי מהקו. רדי מהקו. מקולקל אומרים לך תל אביב, כאן הפולטיילינג על עמוד, תני לי, דחילק מהר את הטרנק סטטיקלר. הללו מישקה, כאן מושקה עשה סטט על פרייטרייט 22. לופ? קח לופ. קבלת לופ? אומה על לג אחר. עכשיו על הלג השני. מה? הללו? יש לי דרייגינגס בהנדסט. מה עם הקליקס? זה מהדולייטס באר-איי-אקס. או מה? אינטרמיטאנס דים. בטה הברדגס. שלום! אצללך לך מהבוקס של הסטט-פול. אבני דוד

פכים קטנים

ש. ניסנבוים

היו בנמצא. את המכתב צריך היה למסור בבית הדואר והיות שלא בכל מקום היו קיימים בתי דואר, צריך היה השולח לעבור, לעתים, מרחק רב עד הגיעו למקום בו יוכל למסור את המכתב ואחרי הכל לא היה כל בטחון אימתי יגיע המכתב ואם הוא ימסר בכלל לתעודתו.

כאלה היו תנאי הדואר ברוסיה של המאה שעברה ולכן מן ההכרח היה בשביל יהודי אותה המדינה — החלק הער והפעיל בין תושביה — ליצור דואר משלהם. דואר יהודי זה התקיים ברוסיה קרוב למאה שנה, מסוף המאה השמונה עשרה ועד סוף המאה שלאחריה. הוא פעל כראוי ואף זכה להתפתחות מסוימת. נושאי המכתבים היו בעלי העגלה היהודים, הם ידעו והבירו את כל השבילים בין ישוב אחד למשנהו וע"י כך היתה להם "קפיצת דרך". האכסניות והפונדקיים על אם הדרך שכולם, כמעט, היו בידי יהודים שמשו בתי דואר. היה קיים אפילו דואר "אכספרס". כשהענין היה דחוף ביותר היו שליחים מיוחדים מעבירים את המכתב או את המשלוח. מעטפות לא היו קיימות בזמן ההוא, בשעה לסגירת המכתב לא השתמשו ואף על פי כן היה נשמר "סוד הדואר" בשלמותו. את גיליון הגיר היו מקפלים, רושמים את מלת הקסם "בחדר-ג" (בחדר דרבינו גרשם) ושולח המכתב ואף המקבל היו בטוחים שענין זה לא ראתה את תוכן המכתב. גם בנדון זה נבדלה ה"פוסטה היהודית" מהדואר הרשמי של המדינה (ראה הבקרת הסרקסטית של גוגול ב"דיביוור" על מנהלי הדואר של אותם הימים שלא היו מעבירים אף מכתב טרם קראוהו ואם היו מוצאים בו ענין, אף היו משאירים אותו אצלם). בולי דואר, כאמור, לא היו קיימים אך די היה לרשום את ראשי התבות ש"ט (שטר טרחה) ומספר בצד כדי שהמקבל ידע מה המחיר עליו לשלם עבור העברת המכתב.

פעילותו וזריזותו של הדואר יצאו להם שם לא רק בין היהודים; הרוסים היו לעתים משתמשים בו ולא עוד אלא אף הצבא הרוסי. בתקופת המלחמה של 1812 היה הצבא מעביר את ידיעותיו הדחופות והסודיות ביותר דרך הדואר היהודי.

ניקולאי הראשון, היה שונא יהודים מובהק וברדיפתו את היהודים לא פסח גם על הדואר היהודי. המצב שונה לרעה ביותר בתקופת ההתקוממות הפולנית. הממשלה הרוסית חשדה שהמורדים הפולנים משתמשים בדואר יהודי זה לשם הברחת תעודות ומסמכים והממשלה התחילה רודפת את הדואר היהודי. בינתיים התפתח הדואר הרשמי אף הוא; היהודים עצמם כבר לא היו זקוקים כל כך לדואר משלהם ולאחר קיום של 100 שנה פסק הדואר היהודי מלהתקיים.

א. די יודישע פאסט

לפני הרבה שנים היה קיים מוסד בעולם ששם "דואר יהודי" נקרא עליו. רבות נכתב ועוד יותר סופר על דואר יהודי זה. ספרות שלמה של בדיחות והלצות נוצרה מסביב לו. חלק גדול מהפולקלור היהודי הוקדש ל"יודישע פאסט" ששמש "מלה נרדפת" לשירות אטי, שירות שאינו מדויק. ולא כן הדבר. נכון יותר להגיד ש"הדואר היהודי" בזמנו נתן שירות מדויק, שירות מהיר ובכל אופן עלה בערכו על שירות המדינה, בה פעל, ואם מוסד זה האריך ימים—הדואר היהודי התקיים עשרות בשנים — הרי זה רק הודות לכושר פעולתו ועבודתו.

"הפוסטה היהודית" היתה פעילה בעיקר ברוסיה. ברוסיה של אז חסרו התנאים ההכרחיים של שירות דואר סדיר ויעיל. בסוף המאה הקודמת היו קיימים בכל רחבי רוסיה פחות מחמשת אלפים בתי דואר, בה בשעה שבאנגליה, למשל, היו באותה תקופה יותר מ-20 אלף, בגרמניה — מעל ל-33 אלף ובארצות הברית של אמריקה התקרב המספר לשבעים ושנים אלף ואין לשכות את שטחה של רוסיה ביחס לארצות האחרות שהבאנו. לדוגמא, בשנת 1897 היה קיים בפלך מוסקבה בית דואר לכל 116 כפר (בפלך טויר — אף פחות מזה; בית דואר ל-276 כפר) והרי השואה בולטת עוד יותר: באנגליה היו בסוף המאה — 5 בתי דואר לעשרת אלפי תושב. בגרמניה — 6, בארה"ב — 10, בשווייץ — 11 וברוסיה — 0.7 ו.א. פחות מבית דואר אחד לעשרת אלפים תושב.

בערבות רוסיה היו גם מקומות ישוב נדחים, שאליהם הגיע הדואר רק פעם בשנה. עובדה היסטורית היא שהידיעה על מותו של אלכסנדר השלישי נודעה במקומות מרוחקים במדינה שנה לאחר שבנו ניקולי השני עלה על כסא המלוכה.

היה עוד פגם חשוב בשירות הדואר הרוסי: בעולם הגדול הבינו כבר אז שאין הדואר צריך לשמש "פרה חיל" בת" למדינה אך ברוסיה לא הבינו את ערכו של הדואר להתפתחות הכללית של הארץ ומתוך כך לא היה תעריף הדואר "שוה לכל נפש".

בהתחלת המאה התשע עשרה היו קיימים ברוסיה 700 תעריפי דואר שונים ואפילו הריפורמה של הדואר (1832) העמידה את המספר על 52, כמספר הפלכים במדינה. לכל פלך היה תעריף מיוחד ומכתב שעבר בדרכו פלכים אחדים צריך היה לשלם עבור משלוחו את כל התשלומים שנגבו בכל פלך. ולא עוד אלא אף המשלוח עצמו כרוך היה בקשיים מרובים. בולי דואר לא היו קיימים ואף תיבות מכתבים לא

שמעו החלמאים ושאלו :

— טלגרף מה פרושו ?

החזיר החקרן הגדול :

— טלגרף שלוחה של המלכות הוא. רוצה המלכות שבי עיר הבירה לדעת, שמא חס ושלום, נצנץ מרד כנגדה בעירנו, מיד היא שואלת בטלגרף שם, והוא משיב לה תיכף כאן.

רגנו החלמאים ואמרו לו :

— עד מתי אתה מתמה עלינו ! כמה בין עיר-הבירה לעירנו ? לא פחות מתיק פרסה, ואתה אוטר, שהיא שואלת באותו חוט של ברזל שם, ומיד הוא משיב לה כאן !

גער בהם החקרן הגדול :

— חלמאים טפשים, לא ראתם מימכם כלב גדול ? לוח ציב זנבו מלמטה, ומיד נובח ראשו מלמעלה...

ערב שבת אחרי חצות הניחה חנוניית את בעלה המלמד לשמור על החנות, והוא פרשה לכיתה להכין צרכי שבת.

כשחזרה שאלה לבעלה :

— היו קונים ?

— הן, — השיב המלמד — מכרתי בול של הפוסטה, והרי תשעה-עשר גדולים.

נאנחה האשה :

— איי בטלן ? הלא אני עצמי משלמת לפוסטה עשרים גדולים.

לגלג עליה המלמד :

— יפה אמרו : "אין חבמה לאשה אלא בפלך". אם עשרים, את למה לו ? כלום הפוסטה נעולה בפניו ?

מתוך ספר הבדיחה וההומור מאת א. דריואנוב
לקט מאת ש.ח.ט.

הקשה בטלן לחברו ואמר לו :

— כל אימת שאני נכנס לפוסטה תמה אני, מה לה למל' כות לטפל בעסק, שאין לה שום טובת-הנאה הימנו ? אני נותן לה עשר פרוטות, והיא מחזירה לי בול של עשר פרוטות. אסיכון, מה רוח יש לה ?

החזיר לו חברו :

— עד שאתה תמה על המלכות, תמה אני עליך, שאין לך מח בקדקדך להבין דבר פשוט זה. בול של עשר פרוטות כחי יפה למכתב שמשקלו כך וכך, ואילו דוב המכתבים פחות מכדי כך, והרי פחת-המשקל כלו רוח...

בימי מלחמת-העולם, כשהוצרכה המלכות למכתב הרבה בשביל צרכי זיון, נמלכה ובטלה כל המטבעות הקטנות העשויים מתכת ותקנה במקומן סמני מטבעות של גיר מעין בולי הפוסטה. תמה שמעיה בטלן ואמר :

— עכשיו איני יודע, מהיכן הפוסטה מתפרנסת, לשעבר הייתי נכנס לפוסטה, נוטל הימנה בול ונותן לה מטבע כנגדו ; אבל עכשיו, שהיא נותנת לי בול, ואני מחזיר לה בול כנגדו, — מה פרנסה יש לה ?

יום מימים באו משוחות של המלכות לחלם, מצו מדתה ממזרה למערב, העמידו כלונסאות גבוהים ומתחו מזה לזה חוטים של ברזל מסוף העיר ועד סופה, תהו החלמי אים :

— מה צורך יש בכך ?

נענה זקן אחד ואמר :

— מכאן, שאין כבר מקום באוצרותיה של המלכות, ובכונה היא מוציאה ממון לבטלה.

לגלג החקרן הגדול של חלם ואמר :

— חלמאים בני חלמאים. טלגרף הוא זה.

הוא שהביא מכתב לפוסטה ובקש לשלחו באחריות.
שקל הפקיד את המכתב ואמר למשלח:

— עוד בול אתה צריך להוסיף: יש בו במכתב יותר
מכפי המשקל הקצוב.

תמה המשלח:

— כלום עליידי זה שאוסיף עוד בול יקל המכתב?...

הוא שאמר לחברו:

— לא לחנא אמר שלמה "אין כל חדש תחת השמש",
ומצרים תוכית. חוקר אחד חפר שם מתחת לקרקע ומצא
חוטי ברזל דומים לאלו של טלגרף, ומכאן ראה, שבימי
סרעה מלך מצרים כבר ידעו חכמת הטלגרף.

החזיר לו חברו:

— גדולה מזו אני יודע. חוקר אחד חפר בבבל מתחת
לקרקע, ולא מצא חוטי ברזל של טלגרף, ומכאן ראה,
שבימי נבוכדנאצר מלך בבל כבר ידעו חכמת הטלגרף
האלחוטי...

* *

מלוקט עליידי
מיצוי התל-אביבי

ויהי בחצי הלילה...

בשעות הקטנות של הלילה נשמע צלצול בטלפון אצל
דוקטור "יקה".

— האם זה מספר חמישים ושלוש אחת עשרה?

— לא אדוני, זה חמש שלוש אחת אחת!
— הוי, תסלח לי אדוני, שהעצתי אותך בלילה...
— אין דבר. בין כה וכה צריך הייתי לקום. הרי
הטלפון צלצל...

הגברת א. התעוררה בלילה לשמע נגינה חזקה ברדיו,
שנשמע מאותו בית. היא מרימה את שפופרת הטלפון
ומצלצלת לאחד השכנים, מעירה אותו, ושואלת למה
הרדיו שלו פתוח.

הלה אינו עונה.

למחרת בלילה, מצלצל אותו שכן לגברת א., וכשהיא
עונה לו, כשהיא עדיין מנומנת, הוא מודיע לה שאין
לו מקלט רדיו בכלל.

שיא הדמיון

— מהו שיא הדמיון?

— לחבק עמוד טלפון, ולדמות את הטלפונאית.

בבי"ח לחולי רוח

חולה אחד מצא ספר וקרא בו. ניגש אליו חברו ושואל
מה דעתו על הספר. "לא רע" — הוא עונה — "אבל מש'
תתפסם בו יותר מדי אנשים". זאת היתה גם המסקנה של
החולה השני. נתנו אותו לרופא המטפל ושאלו לדעתו על
הספר. אחרי שבוע הוא פסק: — "יותר מדי אנשים!"

כדי להוכיח אם אמנם צדקו במשפטם, נתנו את הספר
למנהל המוסד לקריאה. כשהמנהל ראה את הספר, קרא:
"לכל הרוחות! כבר שבועיים שאני מחפש את מדריך
הטלפון שלי... והריהו לפני..."

76 שנה לטלפון

דוד מיוזן

הוצג המכשיר, משיכלל עד כדי יכולת לדבר ודרכו למרחק
של 100 מטר. היו ניכחים בתצוגה פרנץ יוסף קיסר
אוסטריה ומכסימיליאן מלך באוואריה. המסקנה שאליה
הגיעו היתה שזהו "צעצוע יפה"...

בצורה יותר רצינית התייחסו האמריקנים להמצאת בל
(שלא שמע על יוהן פיליפ ריס). עברו 76 שנה מאז אותו
ערב היסטורי, ומהמצאה זו צמחה תעשייה גדולה, ושירות
ששינה את דפוס החיים.

המרכבות הראשונה נבנתה בניו-האון, קונטיקוט, ארה"ב,
ע"י ג'ורג' קוי. מרכות זו היתה פשוטה מאוד, אפ"כ
היתה בנויה לפי אותו העקרון של המרכבות המודרניות
שלנו. מרכות זו היתה ל"טלפונים". על לוח עץ היה
מחובר נומראטור בעל 8 מחוגים, שהיו מופעלים ע"י
קריאת המנויים. הטלפונאי היה מחבר ע"י מתג פרימיטיבי
את המנוי לטלפון שלו, ומצלצל ע"י אינדוקטור למנוי הנק

הדבר קרה ב"10 במרץ 1876, בעליית הגג של אחד
הבתים בבוסטון, שהכילה את חדר עבודתו של אלכסנדר
גרהם בל. בל ישב כסוף עלייד שולחן עבודתו, וניסה
להעביר את קולו דרך המיקרופון — המצאתו החדשה —
לחדר השני, שאליו נשלח עוזרו — תומס חססון. בגלל
אירויות נהפכה אחת הסוללות, והחומצה נשפכה על
בגדיו. בל קרא אינסטינקטיבית: "מר חססון, בא הנה!
אתה דרוש לי כאן". שניות ספורות אח"כ התפרץ עוזרו
לחדר בצעקה: "מר בל, שמעתי כל מלה שאמרת!"
אמנם, לא היתה זו השיחה הראשונה שהתנהלה
ב"טלפון". גם שם זה למכשיר לא נתן בל.

15 שנה קודם לכן הוצג מכשיר בצורת אוזן, שנקרא
"טלפון" בפי ממציאו היהודי יוהן פיליפ ריס, באולם
הגדול של המכון הפיזיקלי בפרנקפורט. מכשיר זה לא
עשה את הרושם המקוה. כעבור שנתיים, ב"1863, שוב

רא, ומחבר אותם ע"י מתגים דומים היו לו 4 אפשרויות של חיבור.

משרד הטלפונים הראשון התחיל לפעול בינואר 1878 באותה ציר, והכיל 50 מגויים.

באותה שנה בא לידי רעיון מהפכני א. ת. הולמס, מבוסטון, באמרו כי בחורות מתאימות יותר מן הבחורים לתפקיד טלפונאים. שש שנים אחר כך התוכנן אתו עדיין אדון שמרני מסוים, שטען ששירות הטלפון לא יפעל באמצעותן של בחורות; אולם יש האומרים שבלעדי תבייתן של הולמס לא היה מגיע שירות הטלפון למקום שהגיע. בשנת 1878 מצא היהודי אמיל ברלינר שהמיקרופון הטוב ביותר הוא מלוחות פחם הנלחצים ע"י לוח דק של ברזל, הוא הציע את המצאתו לחברת בל תמורת 12 אלף דולר, אולם ההון של החברה היה רק 2000 דולר...

בשנת 1882 הונח במדינת מסצ'וסטס, ארה"ב, בפעם הראשונה כבל חת'קרקעי. כבל זה אינו דומה לכבל הידוע לנו עתה. רק אחרי 6 שנים של נסיונות, בכל מיני כבלים, הגיעו למסקנה שהכבל הטוב ביותר הוא מעופרת, שהי חסוים בו מבודדים ע"י גיר. קרוב ל־50 שנה עברו עד שהומצאו מכונות החופרות את התעלות ומכניסים את הכבלים המשווריינים בבתיאחת.

בשנת 1912 מצא ליי דהיפורסט שהמצאתו — השפופרת

האלקטרונית — עלולה לשמש גם את הטלפון. ע"י התקנת שפופרות אלה בריקנות גבוהה בתחנות ביניים (Repeating Stations) אופשרה 25 בינואר 1914 הפתיחה הרשמית של קו הטלפון ג'ורג'—סן-פרנציסקו. החיוב האוטומטי נתאפשר אחרי המצאת "המחות החש" מליים", כלומר מכשירים "הזוכרים" את המספרים המחוייגים. אחרי נסיונות ושכלולים במעבדות בשנים 1913-14 נבנסו המרכוזות האוטומטיות לשירות בארצות הברית. כאן יש להעיר שהרוסים טוענים שהתכנית הראשונה בעולם למרכוזות אוטומטיות הוגשו ברוסיה עוד בשנת 1887 ע"י הממציא הרוסי מוסצ'צקי. בשנת 1895 נערכה תכנית מפורטת למרכוזות בעלת 10,000 מספרים ע"י הרוסי אפוסטולוב. תכניות אלה לא הוצאו לפועל בגלל הקפאת התכניות ע"י החברות וע"י המשטר שלפני המהפכה.

באוקטובר 1915 ישבו 2 טכנאים אמריקניים וטכנאי צבאי צרפתי במגדל אייפל בפריז והקשיבו לא לרעם התחתים של מלחמת העולם הראשונה, שנשמע לסירוגין, אלא לקול אנושי שזיכו לו מעבר לים. זו הייתה השיחה הרדיו-טלפונית הראשונה שתצתה את האוקיינוס האטלנטי, ומאו הוקם קשר בין היבשות, ואחר כך בכל העולם כולו. (לפי Telephone Almanac Bell Telephone Co.)

הדאר במקורות

מוגש ע"י ר' שמואל

ימחול נא אמ"ר להשיבני על הדואר המוקדם שלא לענות הדין (שם קפו). — חשתי להשיב הפעם למען לא יחזור לכתוב על הדואר והתורה חסה על ממון ישראל (שם אריה קח). — לפעמים היה ביום דואר אחד כמה תשובות (הקד' תשרי ר"ע איגר א). — ובית הדואר הבית שממש ישלחו ושם יבואו המכתבים על ידי הרשות: בכדי שיוגיע השליח למר לבית הדואר ולמר לבית הסמוך לחומה (רש"י שבת יט). — ואמר המשורר: כלם פה אחד יעידו עליה כי אין בארץ אשה יפת תאר כיהודיה בת מחזיק בית הדואר (יל"ג, אשה עבריה). (ב) רשות בכלל Behoerde: autorité; authority; אבל בזמן שיודעין אנו כי דואר שלהם פושט ידיו ומוכר אם באמת או בעול זכר ואם נמצא להם יתרון שנמכר אנו ונפרע ונראה כי זאת יפה להם משימכר הדואר ויפרע מוכרין אנו ופורעין (תשרי הגא', הרכבי שכד').

א. בן יהודה — מלון

דואר¹, ש"ו, מ"ר דוארים. — א) אם מוליך ומביא המכתבים ששולחים אנשים זה לזה²: לדואר שהיה מהלך ופרודוגיא בידו להכניס במדינה ועבר בתוך הנהר ונפלו הכתבים לתוך המים ונמוחו האותיות מה עשה אותו הדואר קרען (תנחומא, סוף עקב). — ועצם המכתבים: והבחור הזה הבא עם דואר זה יעידני (תשרי ר"ת 152). — וכל המכתבים המובאים בעתים קבועות ע"י רשות מיוחדת, COURIER: מכתבו הגיעני אל נכון היום הזה ומהתימה על איחור הדואר (שרית חתם סופר, חו"מ כז). — בזו הרגע בא הדואר עם אגרת ממו"ח הגאון נ"י והוא לוטה פה (שם, י"ד כט). — ועצם הרשות העוסקת בשלוח והובלת המכתבים ממקום למקום, Post; Poste:

¹ מן השרש השמי דור, וי"א מן מלה פרסית דור.
² בארמ' דואר דור; דקביע דור במתא (שבת יט). כך בתערוך, ובאלפסי דואר, ובקצת כ"י דואר, ופרש ר"ח: דואר איש ידוע שכל כתב אליו יובל והוא המשכיל (צ"ל המשכיר) ומשלח כל אגרת למי שנשלחה לו (ר"ח שבת יט). והובא פירוש זה בלשונו ממש באלפסי שם, ובנוסח' כי דואר.
³ בארמ': לא אמרן אלא בדינא דמגיסטא אבל כי דואר אינהו נמי חד אמנותא שדי ליה (ג"ק קיד). והכוונה דיני שלטון המדינה.

תולדות הדואר בארץ ישראל עד להקמת איגוד הדואר העולמי

ש. לכמן

בירות בכל יום א' ואת ירושלים בכל יום ד'. הנסיעה נמשכה 3 עד 4 ימים. דמי המשלוח היו גרוש אחד. ישנה ידיעה על מכתב שנשלח בשורות זה בשנת 1854. בשנים יותר מאוחרות פוצל הקו וכל שליח פעל רק בחלקו. בתי דואר טורקיים נפתחו בארץ ישראל החל משנת 1865 ואילך; בית הדואר בירושלים נפתח ביום 1 ביוני אותה שנה. קווי שליחים נוספים נפתחו כדי לחבר את שכמ, חברון, טבריה ואולי גם את עזה.

לפני הקמת איגוד הדואר העולמי הובלו מכתבים ממדבר נה אחת לשניה בהתאם להסכמים מיוחדים. לטורקיה לא היו הסכמים כנ"ל. וכן לא היה לה קו אנוני; דברי דואר מיועדים לחו"ל צריך היה לשלוח ע"י אחד מבתי הדואר הזרים שהיו קיימים באימפריה העות'מאנית בהתאם להסכמים הנקראים "קאפיטולאציות".

פתיחת בתי הדואר הזרים התחילה בארץ ישראל בשנת 1852. כשאנוני הקיסור של החברה הצרפתית "מסגרים נאסיונאל" (כעת "מסגרים מאריטים") התחילו להגיע ליפו. ביוני 1852 פתחה צרפת בית דואר ביפו. הקוני סוליה הצרפתית בירושלים קבלה למשלוח מכתבים שהורעברו ע"י שליח לבית הדואר הצרפתי ביפו.

בית דואר אוסטרי נפתח בירושלים בשנת 1852 וביופ וחפה בשנת 1854. דברי הדואר הובלו ע"י אנוני הקיסור של הלויד האוסטרי.

רוסיה פתחה בתי דואר ביפו ובירושלים אחרי מלחמת קרים. ידוע שבשנת 1870 בערך, קיים היה בית דואר רוסי או סוכנות דואר בעכו. בתי הדואר הרוסים קבלו למשלוח רק דברי דואר שהיו מיועדים לרוסיה או לאחד מבתי הדואר הרוסים במזרח הקרוב.

מצרים שהיתה אמנם תחת שלטון טורקיה היתה הרבה יותר מפותחת מן האימפריה העות'מאנית והתחילה בשנת 1865 לפתוח בתי דואר בגמלים טורקים. בית הדואר ביפו נפתח ביום 14 ביולי 1870 ונסגר ביום 15 בפברואר 1872. בית הדואר המצרי פעל בשלוב עם האנוני של "הקדיואל מיל ליון".

בסקירה קצרה זו בכתנתי לתאר מה שהתרחש בדואר עד שנת 1874. אין בידנו לא עתונים מן הזמן שמדובר בו ולא מיסמכים אחרים הדרושים כדי שאפשר יהיה לצייר תמונה מושלמת של השרותים בתקופה הזאת.

יסלח נא לי הקורא אם הדברים יראו בעיניו כמקוטעים. בו בזמן שהצעדים הראשונים לקראת שירותי דואר מודרניים נעשו באירופה באמצע המאה השבע עשרה לא נתבלתה פעילות דומה באימפריה העות'מאנית לפני המאה התשע עשרה.

שירותי הדואר הראשונים, שייתכן וקוימו בארץ ישראל, היו אלה של צבאות הכיבוש של נפוליון בשנת 1799, אולם עד כה לא נתגלו כל הוכחות שיחידות הדואר הצבאי אשר ליוו את הצבא פעלו גם בארץ ישראל. פעילות היחידות במצרים ידועה. ייתכן שהיחידות ליוו גם את הצבא הצרפתי לארץ ישראל, אולם מחמת מגפת הדבר, ששררה אז בארץ, הרשמו כל דברי הדואר.

לא היו קיימים שירותי דואר טורקיים בארץ ישראל לפני הכיבוש המצרי (1831–1840), אף על פי שפעלו, כנראה, שירותי שליחים בלתי סדירים להעברת מכתבים רשמיים.

בתקופת הכיבוש המצרי פעל שירות שליחי הדואר מקהיר לדמשק וחלב דרך עזה ויפו. ואפשר היה לשלוח מכתבים בשירות זה. הידיעה הראשונה המאשרת את קיומו של שירות זה היא מיום 16 באפריל 1838.

המיסיון הבריטי התחיל, בשנת 1838, להפעיל שרות דואר פרטי בין ירושלים לבין בירות. שרות זה נתקיים עד שנת 1852. מכתבים לאירופה שנשלחו בשירות זה, הובלו עד שנת 1848 ע"י אנית מפרש בריטית "אמסיה", שעשתה דרכה פעם לחודש בין מאלטה לבין בירות ודרך אלכסנדריה. החל משנת 1848 נמסרו דברי הדואר לבית הדואר הצרפתי בבירות להובלה באנוני הקיסור הצרפתי. אחרי הכיבוש המצרי בין 1840–1845 הופעל שירות שליחי דואר טורקי ראשון בין בירות, בית הדואר הקרוב ביותר לארץ ישראל, לבין ירושלים. השליחים עזבו את

תומס אדיסון, הממציא הגדול, עבד במשך תקופה קצרה כטלגרפיסט בעיר קטנה שבארצות הברית. בביתו של מנהל העבודה היה מותקן מפתח מורס המחובר אל משרד הטלגרף ובו היה מפתח את העובדים במשמרת לילה מדי פעם בפעם. הוא היה נזהג בשעות הלילה לאותות ולשאלות אם הכל בסדר, והטלגרפיסט שהיה בתפקיד חייב היה לענות: "הכל בסדר".

אדיסון, בעל המוח הגאוני, המציא מין מכשיר שהיה מאותה מאליו וזעוגה לשאלתו של מנהל העבודה: "כן אדוני — הכל בסדר". קרה פעם אחת ומנהל העבודה ערך ביקור הפתעה בלילה ומצא את אדיסון ישן שינה עמוקה ואיזה מכשיר קוֹזר שלא ראה דוגמתו מימיו החל לאותות מאליו: "כן אדוני — הכל בסדר". ... כחוצאה מוטר אדיסון ממשרתו.

ר. מ. דודניצקי

מסביב לקונגרס איגוד הדואר העולמי בבריסל

— רשימות חטופות —

ש. חיים

המארכת כמה טיולים מאלפים ברחבי המדינה. זה נתן את האפשרות לצירים, להכיר איש את רעהו ולקשור יחסים בין האחד למשנהו.

מיד לאחר הישיבות הכלליות עברו לעבודה מעשית יותר. נבחרו מספר רב של ועדות (ומשלחת ישראל פעיר לה בחשובות שבהן), שעליהן ללכך את כל השאלות הדור-שות את פתרוןן ולהביא את מסקנותיהן בסני הישיבות הכלליות.

שאלת השפות אף היא העסיקה את הקונגרס. רוב המשלחות וביחוד מהמדינות הקטנות השתמשו באופן הפגנתי בשפות ארצותיהן והנהלת הקונגרס נאלצה לנקוט בדרך שבה נקטו בעצרת האומות המאוחדות ולהקים רשת שלמה של תרגומים והצירים היו מוכרחים להשתמש באזניות מיוחדות וללחוץ על כפתורים מכפתורים שונים כדי להאזין לנאמר בשפה, אותה הם שומעים.

אחת המשלחות שהעירה תשומת לב מיוחדת היא המשלחת הישראלית. זו הפעם הראשונה שנוציגו הדואר בעולם נפגשו עם באי כוח ישראל ורבים ברכו את משלחת ישראל על הישגו הדואר הישראלי במשך ארבע שנות קיומו.

רושם חזק עשה על הצירים ואף על אורחי בלגיה, הכי רותה של משלחת ישראל בקשר עם קבלתה של גרמניה, ההכרזה היתה תקיפה וגאה ושימשה לשיחת היום בבלגיה ואף מחוץ לגבולותיה. משלחת ישראל מורכבת ממר. ת. בן מנחם, המנהל הכללי של הדואר, מר. א. רנן, מנהל שירותי הדואר ומר. ש. קדר, המזכיר הראשון בציר רות ישראל בבלגיה. בביקור המסורתי על יד קבר החייל האלמוני נתבלטה המשלחת הישראלית בהניחה זר פרחים בשם מדינת ישראל.

מושב הקונגרס יומשך עד אמצע יולי.

כ־70 דקה מבדילים בין פאריס לבריסל, אך מה רב השוני בין ה"אקלים" שבשתי הערים הללו. בפאריס שורר מצב רוח של ערב מלחמה וערב מהפכה, בה בשעה עושה בריסל רושם של עצרת אר"ם בזעיר אנפין. הסיבה לכך — מושב הקונגרס ה־13 של איגוד הדואר העולמי, שלא התכנס מאז מושבו בפאריס בשנת 1947.

שלוש מאות עשרים וחמישה צירים, באיכוך תשעים ושתים מדינות התכנסו לקראת קונגרס זה וסדר היום מכיל לא פחות מ־1432 שאלות העומדות על הפרק ודור-שות את פתרוןן המידוי, השאלה העיקרית — הבוערת ביותר — היא הבעיה של דואר האויר, דרך הובלה זו שבזמנו היתה אחת מהשניות במעלה הפכה לאחת החשודות ביותר ותופסת את המקום הראשון בדרגי ההובלה של הדואר העולמי. הסטטיסטיקה האחרונה בנידון הר"אחה שתשעים אחוז מכל המכתבים המיועדים לארצות חוץ וכשישים אחוז מהעתונות וההוצאות הפריודיות מועברים בדרך זו.

ממשלת בלגיה עשתה כמיטב יכולתה כדי לשות לכנס זה מכסימים של כבוד והדר. המלך בודואן הוא נשיא הכבוד ובנוכחותו ובראשותו נפתח הקונגרס. היו"ר בפועל הוא המנהל הכללי של הדואר בבלגיה, לכבוד הקונגרס הופיע בול בלגי חדש בערך של 50 פרנקים ועליו דמותו של מלך בלגיה הצעיר. הופעת בול זה נתקלה בקשיים מסוימים, כי המלך הצעיר מרכיב משקפים מגעוריו והת-עוררה שאלה אם גם על הבול הוא צריך להופיע כשהוא מרכיב את משקפיו. התנהל משא ומתן ארוך והתייעצויות עם אנשי האמנות ולבסוף הופיע הבול של בודואן בלי משקפים.

בערב התכנס הקונגרס ובימים הראשונים לפתיחתו מידרה הממשלה הבלגית קבלות פנים, הצגות תיאטרליות,

הדואר בקאנאדה

— רשמי ביקור —

צבי ברקוני

חותמות תאריך לביטול הבולים עשויות בצורת פטיש עם ידיה ארוכה וגם החותמת עצמה יש לה צורה דומה לזו של החותמת במכונת החתמה. צורתה צורת אליפסה שבצידה השמאלי באה החותמת ובצידה הימני מספר קווים, הפקיד מכון את הפטיש בצורה נכונה ואז הקווים נדפסים על הבול והחותמת עם שם בית הדואר והתאריך על המעטפה בצדו השמאלי של הבול. סידור זה הוא מעשי ביותר ומקל על חקירות כשהתאריך או סימן התיכור בחותמת קובעים את תוצאות החקירה.

שולחנות המיון של הדוארים עשויים בצורה ראציונלית ביותר. במקום 3-2 אצטבאות מעל לשולחנות, כנהוג אצלנו, מסודרים שם תאונים כגודל התאונים בני 42 או 49 תאים שלנו. כל תא מחולק שוב ל-4 או 5 תאים מאונכים כך שהמכתב נכנס לתיכו "בעמידה" בלבד. כל תא משמש 3-2 בתים בלבד ולכל רחוב מוקצב מספר תאים לפי הצורך. מעל לכל תא כתובים מספרי הבתים והדור כמעט ואינו נזקק למיון שני של המכתבים.

אין מנהלים חשבונות אישיים במדור הדוארים ביחס לדברי דואר טעונים קנס שנמסרים לאחרים. הדור משלם במזומנים את ערך "דמי הדואר" שעליו לנכות ומקבל את כספו בחזרה בעד מכתבים טעוני קנס שלא נמסרו על ידו.

ההרקה מתיבות הדואר נעשות ע"י נהג בלבד בלי כל מלווה. כאמור מביאים את כל המכתבים לדואר הראשי ושם ממינים אותם ל-794 האיוורים שבעיר למרות שקיימים מרכזי משנה.

מעמדם של עובדי המיון הוא כמעמד הדוארים וקורה שבזמן לחץ עבודה יוצאים אנשי המיון לחלוקת המכתבים יחד עם הדוארים.

כל דור מכין בעצמו את הפתקים של המכתבים הרשוי מים ורשימות כוללות אין קיימות אצלם.

הרקת תיבות המכתבים והובלת שקי הדואר נעשות במכוניות של קבלנים פרטיים ולא במכוניות הדואר.

חבילות בפנים הארץ נמסרות למוענים במקומות מגוריהם על ידי דוארים כמו דברי דואר רגילים. חבילות מחוץ לארץ שאף אותן מביאים למוענים נדרשת עבורן חתימה וגם תשלום מיוחד עבור המסירה.

דברי דפוס שמשקלם עולה על קילוגרם נמסרים ע"י אותם הדוארים במכוניות החבילות. בממוצע נמסרות כ-250 חבילות או יחידות של דברי דפוס כאלה. דברי דפוס שמשקלם פחות מקילוגרם נמסרים בזמן החלוקה הרגילה. משקל הילקוט אינו עולה על 16 קילוגרם.

לשם מסירת דברי דואר שאי אפשר להכניסם לילקוט קיימת שיטת "תחנות ביניים", שאלהם מביאים את דברי הדואר ארוזים באגדים עם ציון מיוחד וכשהדור מריק את ילקוטו הוא חוזר אל "תחנת הביניים" וממשיך בחלוקה עד גמר.

מונטריאול היא עיר בעלת מיליון ורבע תושב, בערך, מהם כעשרים וחמישה אלף יהודים. אולם בין 2800 עובדי הדואר בעיר זו כמעט ונפקד מקומם של היהודים הן מבודדים המועסקים בו. תופעה זו מתבארת בעיקר ע"י המשכורת הזעומה של עובדי הדואר מצד אחד ומצד שני ע"י המשיכה למסחר שיהודים מצטיינים בו בכל הארצות. משכורתו של פקיד דואר מתחילה מ-50 דולר לשבוע בו בזמן שלקיום הוגן, פחות או יותר, דרושים 70 עד 80 דולר לשבוע. במשכורת זו של 50 דולר ממשיך העובד שבע שנים שרק אז הוא מגיע ל-62 דולר לשבוע. למרות זאת גבוהה רמתם המקצועית של העובדים שם. מלבד בחינת כניסה מתקיימות בחינות העובדים כל שנה: עובד דים עד גיל 30 נבחנים פעמיים בשנה ואילו בגיל שלמעלה משלושים פעם בשנה בלבד. חלק של הבחינות הוא בשטח המקצועי גרידא מאחר שהעובדים אינם מחליפים תפקידים וחלק של הבחינות הוא בידועה כללית על פעולות הדואר.

הבחינה כוללת 10 שאלות שעליהן נדרש הנבחן לענות. גליונות הבחינה נערכים בהנהלה הראשית באוטאבה, מוחזקים חתומים עד לשעת הבחינה והתשובות נשלחות שוב לאוטאבה. מנהל הדואר במונטריאול אינו מטפל בבחינות. אין הוא עוסק גם בענייני משמעת. קיימת מחלקת חקירות (Investigation Dept.) שמתפקדה לספל בעבירות, שגיאות, התנהגות בלתי הוגנת וכו'. מחלקה זו ממליצה על הצעים המשמעתיים שיש לגקוט נגד עובדים. לארכו של כל בניין הדואר קיימות עמדות תצפית (Observation Galleries) שמהן אפשר לראות את העובדים בעבודתם מבלי שהצופים יתגלו לעין העובדים.

שעות העבודה הן 44 בשבוע. שעות עבודה אלה מתחלקות לחמישה ימים ויום שבת וראשון פנויים הם. בשני ימים אלה עובדות משמרות מוקטנות לפי תור. בזמן העבודה ניתנת לעובד הפסקה של חצי שעה על חשבון זמנו.

בשכונות המגורים במונטריאול קיימת כעת חלוקת מכתבים אחת ביום. הדוארים יוצאים לחלוקה בשעות הבוקר ומכיון שהם יוצאים מ-24 מרכזים הפזורים בכל חלקי העיר וכל המכתבים מובאים לדואר הראשי אין אפשרות להבטיח שכל מכתב שהוצא בבוקר מן התיבה יוכל להגיע אל הדור לשם מסירה באותו בוקר עצמו. יוצא, איפוא, שמכתב שמשלשלים אותו לתיבה ביום ראשון לאחר שעה 9 בערב נמסר לתועלתו רק ביום שלישי בשעות הבוקר או בצהריים.

בסך הכל עובדים בדואר מונטריאול בחלוקה ממש 794 דוארים. כלומר, דור על כל 1500 תושב, אצלנו, לעומת זאת, משרת דור אחד כ-3000 תושב (בחיפה). והרי פרטים מספר על צורת העבודה בדואר מונטריאול:

מכתבים רחופים נמסרים ע"י צוות עובדים מיוחד. מבטים ישנים על הדור להביא את הדואר לדירתו של המוען אולם בבתים חדשים נדרשים הדיירים להתקין תיבות מכתבים כנגיפה לבית. לשם הקלה על עבודה הדור מתקנים פעמון בכל דירה ודירה כך שהדור יכול לדעת אם המוען נמצא בביתו וזה מונע עליה מיותרת במדרגות לשם מסירת דברי דואר רשום.

הדחרים מתחילים בעבודתם בשעה 6.30 ויוצאים לחלץ קה בשעה 8.30. עם קיצוץ מספר הדחרים, יש והדור עובד בכורך באיזור אחד ואחר הצהרים באיזור שני. שקום המכילים דברי דפוס נשלחים בפנים הארץ ללא רישום וללא ספירה.

בכל לשכה שמספר העובדים בה עולה על 50 אין רושמים בספר הנוכחות את זמני התחלת העבודה או גמירתה; לכל עובד ניתן כרטיס שבועי הנחתם ע"י שעין אבטומטי. בסוף השבוע נשלחים הכרטיסים ללשכה המנהלת את חשבון הזמנים האישי של כל עובד. החישובים הם במסגרת של שעות ורגעים ולא של ימים. אף חשבון החופשה מתנהל לפי שעות ועובד יכול לבקש חופשה של כך וכך שעות.

והרי כמה פרטים נוספים ביחס למבנה הדואר, הסידורים האדמיניסטרטיביים, זכויות העובדים, וכו':

מלבד הסניפים האזוריים, שכבר הזכרתי לעיל, קיימות במונטריאל כ-300 סוכנויות דואר, בהן מקבלים גם מכתבים רשומים ומוציאים המחאות כסף. כל סוכן מקבל 2% ממכירת הבולים ו-4 סנט עבור כל המחאות כסף, אולם אין הוא מקבל כל תשלום עבור מכתבים רשומים. בדואר מונטריאל מעסיקים כ-350 עובדים בעבודה חלקית לפי הצורך; העסוקה המתבטאת לעתים לא בימי עבודה שלמים לעובדים, אלא בשעות מספר בלבד. העובדים החלקיים הללו מועסקים בצורה כזאת לפעמים מספר שנים ותקוותם היא שייכנסו לעבודה בקביעות לכשיתפנה מקום.

סידורים מיוחדים קיימים ביחס ללחץ העבודה בתקופת חג המולד וראש השנה בה מועסקים כ-2000 עובדים נוספים במשך שבועיים בערך. לשם סידורים כגון: ריהוט, ציוד, דיור, תחבורה, וכו'.

בשביל העובדים הקבועים קיימות 20 דרגות, מהן 8 דרגות לפי דרגת פיקוח. מלבד זאת קיים מספר תפקידים גבוהים מעל לדרגות.

דרגתו של מנהל הדואר הראשי במונטריאל היא 20, וזאת הדרגה הגבוהה ביותר, אולם בינו לבין המנהל הכללי של הדואר בקנדה קיימים עוד 4 שלבים כגון: מנהלים מחוזיים, מבקר כללי, סגן מנהל הדואר הכללי, וכו'. העלאות מהדרגות הנמוכות ועד לדרגה 8 הן כמעט

אבטומטיות, שנתיבות, ודומות יותר לתוספת החזק השנתי של שלנו, בהבדל זה, שהתוספת שם מתבטאת ב-100 דולר לשנה. אולם לדרגת פיקוח רוב העובדים אינו מגיע אף לאחר שנים רבות של עבודה בדואר.

עובדי הדואר אינם מקבלים כל עזרה רפואית. קיים אמנם בקנדה ארגון הגקרא "הצלב הכחול" למתן עזרה רפואית לחבריו לפי תשלום חדשי מסוים ולפי תנאים מסוימים, ברם, ארגון זה הגו פרטי בהחלט וההשתתפות אליו תלויה ברצונו החפשי של כל פרט ופרט.

עובדי הדואר זכאים לשלושה שבועות מחלה בשנה, בתשלום. כמו כן מקבלים העובדים 3 שבועות חופשה בשנה.

בקשר לעונשין נאמר לי שאין הנהלת הדואר נוהגת להפיל קנסות על עובדים, אולם ההנהלה יכולה לחייב עובד לעבוד בחור עונש שעות נוספות ללא תשלום.

עבור שעות נוספות, שלא כתוצאה מעונש, משלמים לעובדים בשיעור שעה וחצי בעד כל שעת עבודה ואין עובד יכול לסרב לעבוד שעות נוספות בתשלום כשנדרש לכך, אלא אם כן היו לו סיבות רציניות לסירובו.

קיימת ועדה לבירור ערעורים במקרים של פיסורין, המורכבת מנציגות של העובדים וההנהלה.

לפי ההוראות הקיימות אסור לעשן בזמן העבודה, אולם כפי הנראה אין מקפידים ביותר על מילוי הוראה זו.

בכל בית דואר גדול ישנו קצין קשר מיוחד. בסך הכל ישנם בדואר קנאדה 17 קציני קשר, שמתפקדים לטפל בכל העניינים הנוגעים לפרסומות בעיתונות, לנציגות, לקשרים עם הקהל, לקבלת אורחים, וכו'.

במאל פחה, אחד מאיתם שלישיה מפורסמת ששלטה בטורקיה בימי מלחמת העולם הראשונה (אנזאר), במאל וטלעת, היה בצעירותו סלגרפיסט. על דלת ביתו הקטן והצנוע, שהוסיף לדור בו גם לאחר שעלה לגדולה, היה תלוי מפתח מורס שבא להזכיר לו ולבאים לביתו את ימי עברו.

לכשהתקרבו האנגלים לירושלים ונפילת העיר לידיהם היתה קרובה, התפרץ קצין טורקי גבוה בפקודתו של במאל לבית הדואר, נתן את מכשירי הטלגרף וניתק את החוטים. "היא אשר היא", אמר בחמת זעם, "אך את המברקה לא נשאר להם שלימה".

ד. מ. דונוצקי

בחופי הים התיכון

— רשמי סוור —

ש. רזניק

פיראוס

ביותר וכנראה שקראת הכתובות גרמה לה קשיים. חכיתי עד שהיא סימנה את מלאכתה ולכשגמרה פנתה אלי ביוחנית. שוב שאלתי אם אוכל לדבר אתה באחת הלשר נות שהוכרתי והנה הפעם קבלתי תשובה אבל לצערי היתה זו תשובה שלילית.

בבואי לחלון השלישי מצאתי שם אשה כבת 60—70 כשעל שולחנה מונחת ערמה של בולי דואר מכל הסוגים. (איך היא יכלה להגיע ליד מאזן בסופו של היום, לאל פתונים). מכיון שראיתי בולים הבנתי שבמקום זה אפשר לשלוח מכתב. שאלתי מהו המחיר של מכתב אויר אולם גם פקידה זו לא הבינה לשון אחרת מלבד יונית. בסופו של דבר היא הבינה למבוקשי מאחר שהראיתי לה בתנור עות ידי שכונתי לדואר אויר וכן אמרתי לה "אווירון" בכל לשון שידעתי. מסרתי לה את כל הכסף היווני שהיה בידי והיא נתנה לי את הבולים הדרושים לי והעודף המגיע לי. לאחר טלטולים אלה ויתרתי על הביקור בדואר עצמו ורק התפלאתי על הסידורים הפרמיטיביים והרחוק קים מלהשיג את רצוני של אדם ומה גם שזו עיר נמל שחיירים מכל ארצות תבל באים לבקר בה.

נאפולי

בקורי השני היה בניין הדואר הראשי בנאפולי. לצערי הגעתי לעיר זו ביום ראשון ועל כן לא יכולתי לעמוד על העבודה הפנימית של הדואר. בניין הדואר הראשי הוא בניין יפה וחדש. אולם הקהל הוא יפה ביותר, הנקיון מופתי והאשנבים מסודרים בטעם רב.

בכניסה הראשית ישנו פסל גדול של מלאך עף על כנור הארץ. הפסל עומד על מצבה שעליה חרותים באותיות זהב שמותיהם של עובדי הדואר שנפלו במלחמה. ההסברים ניתנו על ידי פקיד שדיבר צרפתית רהוטה וכל התנהגותו אמרה כבוד לדואר איטליה.

הדואר בספרות

דפים מוגשים ע"י ש. אלראי

הדואר המלכותי בפנטיפו *

טטרד הדואר בפנטיפו, היה משונה במקצת. כמובן, נדיר היה למצוא משרד דואר או משלוח דואר סדיר בכל צורה שהוא בממלכת פראים באפריקה. ומעשה שהיה כך היה:

כמה שנים לפני מסעו זה של הרופא היו הבריות

* הדואר של דולטל הרופא מאת היו לפנטיפו, תרגם מ. י. בראון, הוצאת חברה "אמנות" בתל אביב.

תמונת המלכה עליהם, מהם — בכתר המלכות על ראשה, מהם — בלי כתר.

וצרפת וארצות הברית של אמריקה ושאר המדינות התחילו אף הן במעשה זה. אלא שהבולים שלהן ערכם במטבעות שלהן, כמוכן, ועליהם תמונות שונות של מלכי כים או מלכות או נשיאים.

ובכן, הכל טוב ויפה. יום אחד באה אניה אחת לחוף מערב אפריקה ומסרה מכתב בשביל קוקו מלך פנטיפו. המלך קוקו לא ראה בול מימיו. שלח וקרא לסוחר לבן שישב בעירו ושאל אותו מה טיבה של תמונת המלכה על בול המכתב.

הסביר לו הסוחר הלבן כל אותו ענין של תשלומי דואר של פני ומשלוחי הדואר הממשלתיים. אף ספר לו, שבאני גליה אדם הרוצה לשלוח מכתב לכל מקום שבעולם, אינו צריך אלא להדביק בול בקלסתר פני המלכה על המעטפה ולהטיל את המכתב לחוך ארגז מכתבים שבפינת הרחוב והוא יגיע למחוז חפצו לפי הכתובת הכתובה עליו.

"א, הא", אמר המלך, "נראה לי מין כיסוף חדש. נוחה, ממלכת פנטיפו ירום הודה יאה לה משרד דואר משלה. ופרצוף הפנים שלי הצח והיפה יהיה מצויר על כל הבולים, והמכתבים שלי ירוצו בקסם מהיר יותר מכל המכתבים שבעולם".

קוקו מלך פנטיפו, שהיה אדם גאותן ורברבן, ציווה להכין מלאי של בולים ותמונותיו עליהם, מהן בכתר ומהן בלי כתר, מהן מחייכות ומהן זועפות; מהן כשהוא רכוב על סוס ומהן כשהוא רכוב על אופנים. אולם מתי נגדר היה ביותר באותו בול של שני פנים הנשוא תמונתו כשהוא משחק בגולף — משחק, שלמד זה מקרוב מסקוטיס, בעלי מיכרות זהב בממלכתו.

בפקודתו נעשו גם ארגוני מכתבים כגון אלה שבאנגליה, כאשר ספר לו הסוחר הלבן, והוא צוה לקבעם בפנות הרחובות והודיע לכל בני עמו, שאין הם צריכים אלא להדביק אחד מהבולים שלו על מכתביהם ולהטילם לחוך ארגזים אלה והמכתבים ירוצו לכל פינה שבעולם, כרצונם. אולם לא היו ימים מרובים והבריות התחילו מתאוננים על העושה אשר נעשקו. הם שלמו בכסף מלא מחיר הבול, לים, טענו, בהאמינם בכח הקסם שבהם והטילו מכתביהם לתוך הארגזים שבפינות הרחובות, כאמור להם. ויום אחד חיככה פרה צואה באחד הארגזים ופתחה אותו — ובפנים היו מונחים כל מכתבי האנשים ולא זזו כמלאו זרה ממקום שהונחו!

קעס המלך מאוד, שלח וקרא לסוחר הלבן ואמר לו: "משטה היית בהוד מלכותי. בולים אלה, שסחת לי עליהם, אין בהם כוח קסם. הסברו".

הסביר לו הסוחר, שלא בכוח קסם הצפון בבולים, או בארגזים. רצום המכתבים בדואר, אלא משרדי דואר הראויים לשמש יש להם פקיד דואר, או דוררים, המאספים את המכתבים מתוך ארגזים אלו. וכך היה מוסקף ומסביר למלך כל יתר התפקידים של הדואר וכל אותם הדברים המריצים מכתבים.

המלך, תקף בדעתו, אמר, פנטיפו יאה לה דואר

משלה על כל פנים והוא שלח להביא מאנגליה מאות חליפות מדים וכובעים של דוררים. וכשהגיעה התלבושת הלבוש המוני כרשים מדים והעבירם כפקיד דואר.

אולם הכושים בדקו ומצאו, שמדים כבדים אלה חמים עד לאימה במזג האוויר של פנטיפו, שאינם עונדים בו אלא מחרוזות של פניני זכוכית, והם הניחו את המדים ולא חבשו אלא כובעים בלבד. וכך נתגלגל הדבר, שמדי דור בפנטיפו הם כובע נאה, מחרוזות של פניני זכוכית וילקוט של מכתבים.

כשהיו למלך קוקו דוררים משלו התחיל הדואר המלכותי של פנטיפו בעבודה ממש. מכתבים נאספו מתוך הארגזים שבפינות הרחובות ונשלחו בבוא אניות; והמכתבים שהגיעו נמסרו ליד פתחי הבתים בפנטיפו שלוש פעמים ביום; משרד הדואר נעשה ראש הומיות שבעיר. איכלוסי מערב אפריקה יש להם טעם מזוה בתלבושת. אוהבים הם בגדי צבעונים. וכמה מטרונות פנטיפו באו לכלל דעה להסיר בולי דואר מעל מכתבים ולעשות מהם חליפות בגדים. הם נראו בחליפות אלו הדוררים ומתודרים וחליפה כזו עשויה בולים היתה כלי חמדה בין הילידים.

בו בפרק התחיל בארצות התרבות בעולם, תולדה בין תולדות תשלומי דואר של פני, בולמוס או שעשוע של אוסף בולים. באנגליה ובאמריקה ובשאר המדינות התיחילו בני אדם קונים אלבומים של בולים ומדביקים בולים בהם. בול נדיר היו דמיו מרובים.

יום אחד נודמנו לפנטיפו באניה אחת שני אספני בולים. הבול היחיד, שהיו שניהם להוטים להשיגו בשביל אוספיהם, היה הבול "שני פנים ומחצית הפני" — פנטיפו אדום, בול שחל המלך להדפיסו — וטעמו וגימיקו, שתמונתו על הבול אינה נאה כל צרכה. ואחרי שחלל להדפיסו היה הבול יקר מציאות.

אך דרכו כפות רגלי שני האנשים על החוף בפנטיפו ניגש אליהם סבל לשאת את מזודותיהם והנה על חזהו של הסבל, באמצעותו, גילו אספני הבולים את "שני הפנים ומחצית הפני" — פנטיפו אדום. מיד קפצו שניהם כאחד על הבול והואיל וכל אחד ואחד חשקה נפשו בו בשביל האוסף שלו, לא ארכה השעה והתחילו מציעים מחירים גבוהים, מתחרים זה בזה.

כשהגיעו הדברים למלך קוקו קרא לאחד מאספני הבול לים ושאל אותו מה רואים בני אדם להציע מחירים גבוהים בעבור בול משומש ישן. הסביר לו האיש הלבן את הבולמוס החדש של אסוף בולים, המתפשט והולך על פני העולם התרבותי.

המלך קוקו, אף על פי שסבור היה, שהעולם התרבותי נשתגע, החליט, שרעיון יפה הוא למכור בולים לאספנים; עסק טוב ממכירתם במשרד הדואר שלו בשביל מכתבים. מאותה שעה כל אימת שהגיעה אניה לנמל פנטיפו שלח את מנהל הדואר הראשי שלו — אדם גדול מאוד, עונד שתי מחרוזות של פניני זכוכית לגרגרותיו וחובש לראשו כובע של דורר ואינו נושא ילקוט מכתבים — לצאת אל האניה ובולים בידו למכרם בשביל אוספיהם.

בדרך זו גדל והצטלח המסחר עד שהמריץ המלך את

אולם עם התפתחותו של מסחר חדש זה, למכור בולים לאוספים ולא למטרות משלוחי דואר כראוי, הונח שרות הדואר בפניו וידר פלאים.

מכבשי הדפוס בעבודתם כדי להתקין מערכה שלמה חדשה של בולי פניו למכירה לעת תשוב אותה האניה בדרכה הביתה לאנגליה.

סקירת ספרים

הספריה המקצועית של פיליפס. סריה עד מגורות רדיו

כרך א' — מספר הספר בספריה: 238

העיוות של מגברים בתכף שמיעה. נוסף על הכאראקטריסטיקות הרגילות ביחס לפתח וזרמי האלקטרודות ניתנים בספר עוד דיאגרמות לגבי שורה של מקלט רדיו (כולל זרם חילופין, זרם חילופין—זרם יש, ומכשירי סוללות) ומגברי גרמופון כדי להדגיש שימושים אופייניים של המגורות השונות.

כמו כן מתוארים מכשירי מדידה רבים, כגון: אוסצילאטורים לתכף שמיעה ולתכף גבוה, אוסצילוסקופים, גשרי מדידה ומכשירים אחרים, אשר פותחו במעבדות המחקר של "פיליפס".

יש להצטער אולי שבכרכים אלה מתוארות מגורות "פיליפס" בלבד; סקירה כה שלמה ומפורטת של מגורות מתוצרת אחרת היתה לעזרה רבה למתכננים.

השימוש בשפופרות אלקטרוניות במקלטי רדיו ובמגברים

כרך ד' — מספר הספר בספריה: 241

הוכן הספר: הגברה בתכף רדיו ובתכף ביניים, חילופי תכף, בעיות הכוונת (Tracking) האוסצילאטור במקלט סופר-הטרודין (Super Heterodyne). עיוות הנגרם על ידי ארלינאריות של עקומות שפופרות הרדיו, רעש גזון, גזון מצולב, יצירת שריקות, ולבסוף שיטות שונות של גלוי (Detection).

נושאים אחרים כגון אספקת כוח, מגברי כוח לתכף שמיעה וכו', ימצאו בכרכים שיופיעו בתאריך יותר מאוחר. שיטת הכתיבה של הספר היא יסודית מאוד ואופן הטיפול בבעיות השונות הוא גם תאורי וגם אנאליטי. הנחונים הרבים, ככוחם להביא תועלת רבה למתכנני מקלטים. בסוף כל פרק, סקירה על הספרות הדנה בנושא.

הספר מטפל בעקרונות פסיקאליים יסודיים, עליהם מושתתות כל פעולות האלקטרוניקה ומכשירים אלקטרוניים בכלל. צורת ההסבר ברורה מאוד ועל כן ראוי הספר לעיונם של כל העוסקים בתורת מגורות הרדיו.

התהליך של תעשית המגורות מתואר בפרוטרוט; השיים בפעולה כגון: רעש, מיקרופוניה, זרם-סריג-שלילי, ותרפעות טעינת מבדדים נידונים בצורה רחבה יותר מאשר ברוב הספרים המטפלים בנושאים בשטח זה.

בכל מקרי הצורך התבססו המחברים על ניתוח מתימטי, אבל השתדלו לעשות זאת באמצעות המתימטיקה האלמנטרית ככל האפשר.

המחברים השתמשו במידות של מ'ק'ס M.K.S. (מטר, ק"ג לשניה). כמו כן ניתן פירוט של שיטת גיורני לנוחיות הקוראים שלא הכירוה קודם לכן. בסוף הספר מופיעים לוחות, רשימות מונחים, ונוסחאות. השירותים הרבים מקלים בהרבה על הבנת הספר.

כרכים ב' ג' — מספר הספר בספריה: 239-240

המגורות הנידונות, בכרכים אלה, כוללות מגורות קליטה, הגברה, יסוד, הסתייזום ומגורות-יצוב; כמו כן מתקנים אלקטרוניים אחרים, כגון: מגורות קרניים-קתודיות, תאים פוטוראלקטריים, אינדיקאטורים אלקטרוניים, ומגורות שונות בנות הפלטה משנית.

הפרטים הטכניים הנכללים הנם שלמים באופן יוצא מן הכלל. למשל: נתונים עקומים המראים את תכונת המגירה לתכף גבוה בנוגע למידול ההום (HUM) ותכונות

מכתבים למערכת

לקרא בה: שמותיהם של כל התותחים הכבדים של הדואר הופיעו בה, עם המנהל הכללי בראש. אני מתנגד, חס וחלילה, להנהלת שלנו, אבל הייתי מעדיף לראות את הירחון "דאר" כעתונני, עתון של כל עובדי הדואר, מהמנהל הכללי ועד הסבל. אני מסכים שבגיליון הראשון היה צורך למסור את דבר המנהלים, אבל להבא יש, לדעתי, לבחור בדרך אחרת. שמעתי מאחד העורכים שאנשי הדואר

לכבי מערכת "דאר",

איחולים לכבדים לרגל הופעת חוברת "א" של עתוננו "דאר". אמנם ההתחלה צנועה אבל הצורה החיצונית נאה ומעודדת לקריאה. המסגרת נבנתה ועלינו לעזור למערכת ולעצמנו למלאות אותה רוח חיים. נדמה לי שבמספר "א" ניסו יתר על המידה ללמד ולתקן אותנו. כאשר התחלתי לדפף בחוברת היה לי הרגש כאילו עלי לבקש רשות

מותיקי הדואר

אברהם בית-צורי

מפקח בדיון טלגרף ישראל
(ר.ט.י.) התחיל בעבודתו בדואר
ב'1919.

דוד מרדכי ברקי

גזבר ראשי ואחראי למלאי הבר
לים הארצי, התחיל בעבודתו
בדואר הטורקי, בחיפה, ב'1908.
ב'1911 עבר למחלקת הרכבה
התביאות, ב'1914 חזר לדואר
וממשיך בו עד היום

אברהם אשכנזי

מבקר חשבוניות ומברקים בדואר
ירושלים, התחיל בעבודתו בדואר
ב'1919.

הנני מחכה למספר "ב" ולהרבה מספרים שיבואו. אני
מלא במחון שתצליחו והצלחתכם תהא הצלחתנו.

בברכת חברים,

מרץ פִּיֶּשֶׁר

תשובת המערכת:

הזו פִּיֶּשֶׁר מתוך בעצמו את הקושי שהקשה על
ה"תותחנים הכבדים" בדבר אחד הטורכים, וזו אחת
לאמיתות. לא היה בדקתנו דוחות כל דשימה או מאמר
שנכתב לא ע"י "ישתחז", אלא שרשימות אלו לא
נכתבו. ההצעה שבחלקו השני של המכתב מתקבלת
על הדעת ולמרות הקשיים שבהם כרוכה הוצאתה
לפועל ננסה זאת.

לא נענו לקריאת המערכת להשתתף במאמרים וברשימים.
כמובן, אין אנו סופרים מקצועיים והרוב הנדול מאנשינו
לא יצא אף פעם מגדר כתיבת מכתבים רגילים. אם ככה
המצב, למה לא לשלוח סופרים מתנדבים אל העובדים
ולהוציא מפהם ע"י שיחה את דעותיהם על מצב העניינים
בדואר ומה הם השיפורים שהם מציעים לטובתם הם
ולטובת השירות. הבה נשמע מדמר פלוני ומקחן אלמני
על נסיונותיהם בעבודתם, על ההצעות שיש להם להציע,
ואיך הם מסתדרים עם הוד מעלתו הקהל הישראלי. נשמע
על הרשתות והותיהם של עובדי חוץ הנמצאים רחוקים
ממסביבה מיושבת. מורגש תחסרון של פינת צחוק וגם
של תמונות, ומה בדבר מדור בשם "עובד הדאר רוצה
לדעת"?

חבר, עובד הדואר בירושלים !

ועדת היעל בירושלים פונה אליך בבקשה להביא לפניך הצעותיך לשיפור וזיעול תהליכי עבודתך היומיומית ולהצביע על ליקויים הסעונים תיקון.

למען קידום המפעל בו הנך מועסק הנך מתבקש להעמיד לרשותנו, ובכל ההקדם, את נסיונך והמלצותיך. הנך מתבקש להפנות את הצעותיך בכתב או בעל־פה אל :

- הח' מדניצקי — לשכת מנהל שירותי הדאר
- הח' יואלי — לשכת מנהל שירותי ההנדסה (צו"ר)
- הח' גיראסי — מחלקת החשבונות
- הח' פליגלר — לשכת מהנדס מחוז ירושלים
- הח' וייס — לשכת מהנדס מחוז ירושלים
- הח' קוהינקה — מחלקת המנגנון.